

PRELOM

Izhaja vsak četrtek
Naročnina letno Din 40—
polletno Din 20—

Uredništvo in uprava:
Kolodvorska ulica št. 8
v Ljubljani

Telefon št. 3770
Post. ček. račun št. 10499

R. G.:

Kriza morale

Članki po listih, govori in debate se ob razmotrivanju današnjih gospodarskih, kulturnih ali družabnih razmer vedno opirajo na stare obrabljene fraze ob primerjanju s prejšnjimi časi, s predvojnimi standardom in s starimi »preizkušenimi« metodomami. Redki so tisti kritiki in teoretiki, ki spoznavajo v dobi, v kateri se sedaj borimo za obstanek, **ново ero, nov čas**, ki nas prehiteva in kateremu se moramo ukloniti in prilagoditi. Vojna doba je dala vsem panogam človeškega bitja in žitja energičen sunek v naprej, tako, da smo v 10 letih doživeli več novotarij in močnejši vpon civilizacije in tehnike, kot pred to dobo v 100 ali več letih. Ljudje pa so ostali isti kot prej, v svojih nazorih in etični usmerjenosti se niso požurili tako, kot so zahtevale okolnosti življenja od njih. Danes ni sklada med človeško maso in med dobo, v kateri živimo. Poleg gospodarskih posledic svetovnega potresa pred leti 1914 in 1918 pa moramo imeti pred očmi še druge, ki so še večje, škodljivejše od strojev in prehitre modernizacije. V mislih imamo nevarno **propadanje morale**. Danes stojimo sredi neznosne gospodarske krize. Še hujša pa je **kriza duha, kriza morale** v današnji družbi.

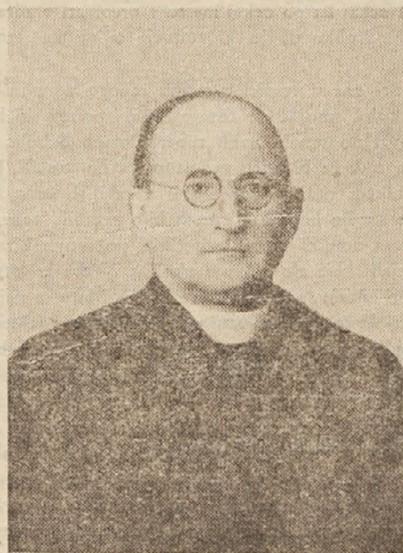
Tudi stara doba je grešila. Nekatera gospodarska načela prejšnjih stoletij so v zadnjem času 19. veka začela kazati pomanjkljivosti v kljub zagovarjanjem tedanjih sistemov po velikih gospodarskih učenjakih. Kako pa se ne bi v izredno težkem vojnem času, ko ni smel človek imeti časa za drugo, kot za puško in plin, ali pa za borbo za živež — pozabilo ohraniti ono malenkost moralne zavesti in poštenosti, ki jo je človek sploh še imel ob pričetku svetovne vojne! V zmoti je vsakdo, ki pričakuje resnično in stalno izboljšanje položaja človeštva od drugod, **kot iz dna človeškega bistva**, ki mu daje razliko od primitivnejših bitij. Učimo se iz zgodovine, toda več kot učenje bi nam koristilo spoznavanje lastne dobe, prava vzgoja sodobnika, grajenje nazorov na etični, človečanski — in ne samo na gospodarsko-egoistični (sebični) bazi.

Nova doba, v kateri živimo, mora upoštevati nove faktorje. Podvig civilizacije je gotovo dvignil povprečno stanje posameznika — izpremenila se je tudi miselnost. Drugačno je danes umevanje socialne neplati človeškega življenja pod vplivom razvoja materialnega stanja človeštva (tehnike). Toda še enkrat povdarjamo: najbolj žalosten faktor, največje zlo, pa je **veliko pomanjkanje moralnosti v gospodarskem, političnem in družabnem življenju**.

Prvo, kar je važno za vzgojo človeka — je **šola**, ki naj bi računala s pojavom novih faktorjev v novi dobi. Vzgojevališča je treba torej prilagoditi dobi, ne pa tiščati z zastarelimi sistemi v današnji čas. Isto velja za **pravo**. Stoletja in stoletja so ostali pravni nazori isti in tudi juridična praksa ni mnogo menjavala načinov izvajanja **zakonov**. Pa poglejmo današnjo dobo! Koliko nepravilnosti v gospodarskem in družabnem življenju omogočajo po svetu veljavni zakoni! Ta druga inštanca vzgoje človekove moralnosti bi tudi morala upoštevati potrebo uvaževanja novih faktorjev. Tu pa seveda s krpanjem in dodajanjem ni pomagano. Treba je dela od dna in takega dela, ki bazira na temeljitem študiju duševnosti sodobnega človeka in s polnim upoštevanjem sodobnih razmer in faktorjev.

Zdravljenje človeške družbe v opisanih smereh je edina pot, po kateri je mogoče doseči oni cilj, ki ga skušajo razni konference in izsiliti, ne da bi popustili niti za ped od svoje zakrknjene sebičnosti. Reformatorji človeka ne bodo nikdar bančni ravnatelji ali diplomati, temveč v prvem redu tisti, ki bodo spoznali vso notranjost in bistvo človeka kot **naravnega bitja in pa**

† Fran Bonač

Pomlad gre v deželo. Otrpla bitja se dramijo, ljudstva vstajajo, sveža, prebujena, pripravljena na borbo in spopade. Naš Francè je pa odšel. Kakor bi se preračunano izognil in odmaknil bližajoči se volilni borbi, ki jo je tako mrzil.

V »Boju« je zavezala vrzel. Prvobornik bojevnosti, močan propovednik in velik ljudski tribun — je mrtev... Bivši vojni kurat Francè Bonač, častni član bivše zveze bojevnikov — je v sredo ob 4. uri popoldne podlegel težki operaciji. Močan živec, življenja poln, v večdnevni borbi s smrtjo je dokazal občudovanja vredno žilavost in odpornost. Težko je umrl, sila težko preminul, prikovan na to zemeljsko tegobo, kakor nasilno odtrgan od svojega nedokončanega podviga za narod svoj, kakor v težki brigi za ta zaslužni rod za mejniki, ki ga je tolikanj ljubil.

Zadnje desetletje svojega življenja je veliki bojevnik posvetil povsem bojevniki misli in ideji, vojnemu tovarištvu, bratstvu ter spominu na padle brate in sinove slovenske zemlje. Za to plemenito idejo je živel, boril se in padel. Kajti bila je tako globoko zasidrana v njem, da je bil pripravljen darovati ji tudi življenje, kakor se je večkrat izrazil. »Rad padem za to sveto stvar...« In brez dvoma si je baš v službi te ideje nakopal kal boleznih, ki ji je moral končno podleči...

Pokojni Bonač je bil prvi klicar in buditelj bojevnikov. Še pred majorjem Colaričem in tedanjim prvim brezjanskim taborom je že zbiral Bonač prve bojevnike trume na Zaplazu, kjer se je dvignil prvi vojni spomenik v Sloveniji. In ob osnovanju bojevnike zveze je krepko stopil na govorniško tribuno in ostal na njej leta in leta — vse do konca svojih dni. Po vsej naši zemlji je sejal plemenito bojevniki misel, dramil moze in fante, bodril ljudstvo, dvigal ga, značeh visoko pesem bratstva, človečanstva, brezpogojne zvestobe vsemu dobremu.

Tovariš Bonač je bil vehementen besednik. Do solz je razgibal množice s svojo silno besedo, s silovito in grmečo svojo gesto zlomil in upognil najbolj trdovratne zakrknjence. Neusmiljeno je bičal zlo in zlohotno, drzovito, s stisnjeno pestjo **obenem kulturno in civilizacijsko stopnjo dobe, v kateri živimo**.

Kdorkoli od neposredno prizadejih (ali gospodar ali delavec) bo, če ga pokličeš, da reorganizira in rešuje — vedno reševal tako, da bo mislil na sebe, na drugo pa pozabil. Lastni interes žal vedno prevladuje. Neutralsci, neinteresiranci bi rešili bolje. Preosnovno je začeti na pravem koncu — dela se naj lotijo pravi ljudje — uspeh je mogoč!

ndaril hinavščino in napuh naravnost v njeno lažno lice. Bil je odkrit in jak slovenski fant, poln zdravja in vedrosti. Osnovna nota njegovih brezštevilnih govorov je pa bila pieteta in neizmerna ljubezen do naših fantov in mož, ki so izkrvaveli na bojnih poljanah. V tem oziru je bil tovariš Bonač pravi apostol miru in ljubezni, oprt na neizčrpno moč Kristovega evangelija. Obenem pa je bil vnet zagovornik svete borbe za pravico in svobodo, ki ne pozna vdaje ne umika, prav kot je pisano v knjigi Makabejcev.

Slovenija se ponasa danes s približno 150 vojnimi spomeniki. Domalega pri odkritju vseh je bil navzoč Bonač, od južnih do severnih mejnikov naše zemlje je grmela mogočna Bonačeva beseda. In v glavnem je zasluga njegova, da stoji v Sloveniji tako častno število teh častnih svetilnikov, ki glasno izpričujejo blago in plemenito slovensko srce.

Tovariš Bonač se ni toliko udejstvoval v bojevniki organizaciji sami, prepuščal je te brige drugim, on sam pa je hodil tako rekoč pred organizacijo: utiral je pot, klesal, oral, upogibal pa onlatil ljuliko. Kdo ni poznal kurata Bonača? Je še pri nas kje kaka fara, ki ni še pisala ponj? Skoro vse nedelje in praznike je hodil po poti apostolstva — in nekaj nedelj vnaprej je še oddan, nanj čakajo skupine... On jim bere maše za padle in da obodri moze in fante...

Ob regulaciji Savinje

Ali naj naš človek gara za 1.50 Din na uro?

Dolgo pričakovani začetek tega krvavo potrebnega javnega dela je enkrat tu in vsi brezposelni, po zadnjem izkazu samo moških 879, so se globoko oddahnili ob tej novici. Toda ni skoraj veselja brez žalosti — in ob tej priliki je završalo med delavstvom, kot še izlepa ne. Naši člani, celjski delavci so nam sporočili naslednje:

»Zvedeli smo, da nam je obljubljena za deseturno delo dnevnic le 16—18 dinarjev, ako pa je slabo vreme, sploh nič. Tej nameri se vsled nemogoče cene upiramo iz povsem jasnih razlogov. Mi smo zahtevali 3 dinarje na uro in je to naš soglasen sklep. Najprej smo se pogajali na borzi dela, kjer nas je predstojnik napotil na sresko načelstvo. Tam smo bili sprejeti in nam je bilo sporočeno: »Tukaj se ne da nič pomagati, ker je prevzel delo zasebnik, ki ni vezan na delavstvo ter na njegove mezde. Vsled nizke prevzemne cene itak ne bo nič zaslužil. Najbolje je, ako se vdaste v svojo usodo ter vzamete delo pač po tej ceni. Imeli boste vsaj nekaj, sicer pa pripelje svoje ljudi s seboj... Na naš ugovor, da bomo proti vsem dejansko nastopili, so nas opozorili na zakonske posledice, narkar smo rekli: »Saj je vseeno, ali poginemo od lakote ali pa v arestu — živeti tako ali tako ne moremo. Mi smo pripravljeni na vse... Po vsem tem se obračamo sedaj do vas, tovariši, in prosimo še vaše pomoči. Mi smo strnjeni skupaj ter bomo na vsak poizkus proti nam odgovorili s svojimi skrajnimi sredstvi, katera nam narokujeta obup in glad...«

To bi bilo suho poročilo črnega petka celjskih delavcev...

Ob tej novici moramo vprašati poleg drugega to-le:

Kako je mogoče, da se z javnim denarjem izzema brezposelne domačine, ki so tudi deloma že prispevali k tej regulaciji v boljših svojih letih — pod besedo, da se ne da nič storiti zanje, ker je prevzel dela

Osrednji izvršni odbor Združenja borcev krajevne Jugoslavije poziva vse članstvo, da se pogreba pokojnega tov. Frana Bonača polnoštevilno udeležijo. Zbirališče za vse bojevnike je v petek ob 15.30 v parku ob Stari poti, pogreb pa krene ob 16. uri izpred mrtvašnice v Leonišču na pokopališče k Sv. Križu.

In še nekeje čakajo nanj: grobovi naših ob Soči in na Krasu, in pa živi naši v Rojanu, pri Sv. Križu, na Goriškem in po vseh tistih krajih strašnega spomina. Za sleherni Veliko noč in za sleherni Božič se je podal mednje. Žive je bodril, mrtvim našim donasal cvetja na grobove, pokleknil, požebal, pa se z novimi, svežimi močmi vračal domov. Šel je pa še dalje, v Francijo, k Verdunu. Tam jih leži 500 tisoč, pod večnim sijem žarometov. In tam je strmel naš večni romar in bil presunjen do globine. Tovariš Bonač je vse te vtise prenašal v domovino, kjer jih je verno razodeval zbranim množicam. Bil je tudi vnet sotrudnik »Bojevnikov«, kjer je priobčeval svoje vtise in govore.

Za Martinom Colaričem general Master lansko poletje, in zdaj še naš ljudski tribun. — Bojevni tovariši! Vrzel je zazijala v naših vrstah — kdo bo Bonača nadomestil? On sam. Da, nad nami ostane živ in svež, kajti premočno je odjeknil njegov mogočni klic v nas in našem ljudstvu.

Hvaležen, neizbrisen spomin velikega borcu!

M.

privatnik. Kaj ni več privatnik v območju ingerence državne oblasti? Mar sme on pod svojo podjetniško zastavo res vse?... Dobro je vedel za naše razmere podjetnik ing. Taškovič in če je kljub nizki ceni prevzel delo, je že tedaj zavestno špekuliral na izkoriščanje delavstva in domačinov, — kakor bi prihajal v kakšno kolonijo, ne pa v dravsko banovino.

Naj bi pustil zadevo v miru, če ve, da ji ne more biti kos, saj ga nihče ni silil k temu! Mi dvigamo ogorčeno svoj glas proti takemu početju, pa naj se vrši pod katero koli besedo in naslovom — za naše ljudi gre in za načelo, koliko naj znaša delavska itak nizka mezda! Tu ne gre za par sto metrov regulacije več ali manj — tu gre za naše ljudi, ki imajo pravico živeti! Zato odločno zahtevamo, da oblast poseže vmes ter intervenira! Nismo v koloniji in naši brezposelni niso kaznjenci, da bi se jim smelo ponujati nemogoče sramotne cene za njihovo delo.

Danes objavljamo samo to, ker več trenutno nimamo na razpolago gradiva. Naši tovariši pri OIO podvzamejo potrebne nadaljne korake, kakor smo zastopniku teh delavcev obljubili.

Javnost pa pozivamo, da se vzdrami iz svoje letargije, ter se spomni ob tem kričečem primeru, kako daleč se že tira naš rod pod geslom krize v splošno propast. Naj se sleherni zaveda, da bo padlo breme vseh teh neboljenih in prehitro izčrpanih ljudi na nas vse in da bomo mi tisti, ki bomo končno plačali ceho za našo brezbriznost in lahkomišelnost nezavednost pojma skupnosti, ki mora zlasti v teh težkih dneh vezati naše preizkušeno ljudstvo.

Za našo skupno stvar gre! Danes oni, jutri lahko mi!... In kdo ostane še potem? Zatorej naj se zgane sleherni, ki je še nekoliko človek ter dvigne svoj glas proti temu, kajti mezda 1.50 na uro je danes tudi v največji krizi vnebovpijoč greh, ki

V znanje bojevnikom

Razni slovenski pa tudi hrvaški in srbski listi pišejo nasprotujoče si »novice« o bojevniskem pokretu. Vse to so časnikarska ugibanja, na katera ni nič dati. Bojevniki bodo o pravem času storili svoje v skladu s svojimi organizacijami. Prav tako so brez podlage vsa ugibanja glede našega tiska. Tovariši! Vaše glasilo je samo »Prelom« in »Bojevnik«. Kar pišejo drugi listi, za tisto naj sami odgovarjajo.

Uredništvo »Prelom«.

Politični obzornik

Doma

V znamenju bližnjih volitev v narodno skupščino se razvija naše politično življenje. Razen volilnega proglašja vlade pa se v preteklem tednu ni zgodilo prav nič takega, kar bi utegnilo vzbuditi zanimanje naših bravcev. Volivni boj, ki je zaenkrat še zmerom istoveten z živahnimi ponudbami in povpraševanjem na trgu poslanskih kandidatur, postaja enoličen in skoraj nezanimiv. Težišče ponudb je še vedno vladna lista g. Jevtiča, dočim se sestavljajo druge liste le bolj v znamenju povpraševanj, kar je vsekakor težje. Število poslanskih kandidatur raste po vsej državi, ne izvzemši Slovenije, ki bo po vsem videzu sodeč, v tem oziru najbrž celo prednjačila. Naši dnevniki poročajo vsak dan nova imena za kandidate v slovenskih srezih in nekatera od njih so prav interesantna. Tako zvana »nacionalna fronta« v dravski banovini, kateri na oltar se je po »Jutrovem« zadržila v svojem »brezmejnem domoljubju« žrtvoval tudi slovenski del JNS, bo sestavljena zelo pestro in utegne se zgoditi, da bo marsikoga od te pestrosti še glava bolela. Ne manjka niti »trojanski konj«, ki se na vso moč trudijo, da si ne bi pri tem, ko bo g. Jevtič reševal svoje kandidate, polomili reber. — Če tedaj vse gornje zberemo v kratkih besedah, lahko rečemo: Prav za prav nič novega!

Krvavi nemiri so bili pretekle dni v vasi Sibinju pri Slavovskem Brodu. Ubityh je bilo 12 kmetov, mnogo pa ranjenih. Notranji minister je izdal uradno poročilo o teh dogodkih, v katerem slika sibinske dogodke kot plod hujškanja tamkajšnjega župnika. Župnik da je nahujškal ljudi proti cirilskim napisom na šoli, nakar so kmetje začeli z neredi. Orožništvo je bilo prisiljeno rabiti strelno orožje, nakar je tekla kri.

Po svetu

Italija se temeljito pripravlja. Italijansko-abesinski spor se še ni premaknil z mrtve točke. Zelo malo je verjetno, da bi se spor rešil mirnim potom. se bo maščeval nad vsem ljudstvom, ako ga dopusti...

Vi, tovariši, trpiti, pa kljub grozeči stiski ostanite še v mejah! Naj vas bodri zavest, da stoji za vami ves »Boj« v Sloveniji, ki bo zastavil vse sile, da se vam iz te grozeče ure pomaga.

tom. Zadnji teden je namreč prišlo na dan, da tudi Francija in Anglija, katerih afriške kolonije mejijo na Abesinijo, nista dezinteresirani nad abesinskimi ozemljem in prav gotovo je, da z njune strani ne bo ovir za bojni pohod Italije v Abesinijo. Pravijo, da so si te tri velesile Abesinijo že razdelile. Po zadnjih časopisnih vesteh namerava Ita-

Zdravilišča za tuberkulozne

Množice potrebnih — prazne postelje v zdraviliščih!

Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje — odsek za tuberkulozo je uvedel novost, da je pričel objavljati prazna, nezasedena mesta v zdraviliških tuberkulozah.

V naši javnosti se je že mnogo razpravljalo o razširjenosti tuberkuloze med našim ljudstvom. To je resnično eno najtežjih socialno-zdravstvenih vprašanj. Vsako leto umre vsled te bolezni 35—45 tisoč duš, število obolelih pa je še 10—15-krat večje. Gotovo več kot pol milijona ljudi bolega na tej bolezni v raznih oblikah. To pomeni veliko nevarnost ne samo za našo rasno bodočnost, temveč tudi za naše gospodarstvo.

Ta bolezen resnično uničuje naš narod, razširjena pa je skoro v enaki meri v vasi, kot v mestu. Po podatkih je v nekaterih vaseh 20—25% vsega prebivalstva okuženega od tuberkuloze!

Vse to je znak težkih, nepravilnih higijenskih razmer v naši državi ter se more preprečiti samo, ako se problem tuberkuloze rešuje kot del zelo važnih socialno-medicinskih akcij na polju splošnega napredka v higijeni in na dvigu povprečnega življenjskega standarda. Vprašanje tuberkuloze se more reševati samo v tesni zvezi z zdravstvenim dviganjem naše vasi, pa tudi z dvigom gospodarskega napredka našega ljudstva. Urediti je treba ves sklop družabnih in gospodarskih vprašanj, ako hočemo v tej borbi uspeti.

Omenjeni odsek za tuberkulozo, ki je oddvojen od celote, more storiti samo neke preprečevalne ukrepe, le-ti pa žal ne rešujejo vsega tega širokega vprašanja. Ravno dejstvo, da je od 3000 postelj, s katerimi razpolagajo naša zdravilišča, 461 postelj praznih, nam govori dovolj jasno, da so vsi taki ukrepi nezadostni. Napram številu tuberkuloznih bi potrebovali v državi najmanj 30 tisoč postelj po zdraviliščih. Tako pa niti desetine od potrebnega števila postelj ne moremo zasesti z bolniki!

Vzrok za to pa ni v tem, da bolniki ne bi hoteli pristopiti k zdravljenju, temveč v tem, da so bolniki gospodarsko preslabi in prerevni, da bi zmogli draginjo v zdraviliščih. Javna roka pa teh zdravilišč ni organizirala tako, da bi se z njimi mogli koristiti tudi najsiromašnejši. Celotno zdravilišče delavskega zavarovanja je več kot 150 mest praznih, čeprav tam stroški ne padejo na bolnika, temveč na urad za zavarovanje delavcev.

Naša zdravilišča se vzdržujejo s prispevki bolnikov. Nočemo kritizirati njihove organizacije, ki je tudi do neke mere vzrok visokim cenam zdravljenja. Treba pa je poudariti, da se tudi državna zdravilišča izdržujejo samo od svojih dohodkov, ravnotako kot banovinska zdravilišča in

lja spravi v Afriko četr milijona vojakov in upa, da bo to število zadostovalo za operacije. Italijanske tovarne orožja in municije delajo s polno paro podnevi in ponoči. Transporti vojaštva se vrste uro za uro. Dobrovoljci črnosrajčniki se ne javljajo več. Za poveljnika italijanskih čet v Afriki je imenovan general Graziani.

zavodi socialnega zavarovanja. To pa je popolnoma nezdravo. To onemogočuje zdravljenje ravno tistim, katerim so zdravilišča najpotrebnejša! — Malo je ljudi v naši državi, ki zmorejo stroške v zdraviliščih, kjer stane zdravljenje od 40—100 dinarjev dnevno, poleg tega pa pridejo še stroški za zdravila in posebne takse. Zdravljenje v zavodih je dolgotrajno, traja mesece, često je potrebno skozi nekaj let po nekaj mesecev prebivati v zdravilišču. Koliko jih je, ki zmorejo te visoke stroške?

Pri nas v resnici nimamo mnogo zdravilišč, zelo daleč smo še od tistega števila postelj, ki bi odgovarjalo številu naših tuberkuloznih bolnikov. Toda tudi če bi imeli zadostno število postelj, bi pri takem načinu izdrževanja zdravilišč samo še večje število bolniških postelj bilo praznih, tuberkulozni bolniki pa bi se potikali po svojih hišah in sejali svoje zlo v svojo okolico. Treba je spremiti sistem izdrževanja zdravilišč. Mora se najti način, da se omogoči tudi najbednejšim, da najdejo zdravilo za svojo bolezen v zdraviliščih. Želeli bi, da bi odsek za pobijanje tuberkuloze poleg svoje obširne administracije rešil vsaj to vprašanje. Tuberkuloza je zelo važno družabno vprašanje, ki se ne more in ne sme ločiti od ostalih zdravstvenih, higijenskih in splošnih socialnih vprašanj, čeprav je dobilo poseben odsek v ministrstvu. To vprašanje se bo reševalo uspešno samo v tesni povezanosti in sodelovanju vseh ustanov, ki se bavijo s temi številnimi vprašanji. Pa še to bi pričakovali od tega odseka, da bi v nas vzbudil več prepričanja in upanja, da pri osvoboditvi našega ljudstva iz prokletstva tega strašnega zla dela v resnici po načrtu!

POMENKI

VELIK MEETING V CELJU.

Ko bo vrtime nekoliko boljše, priredi JNS v Celju za ljudstvo velik zbor, na katerem bodo skoro vsi celjski člani stranke govorili raz balkon »Narodnega doma«, od kodler 10. maja lani bojevniki nismo smeli poslušati svojih govornikov. Čuli smo, da bodo govorili in predavali:

1. Predsednik odvetnik dr. Kalan: »Voditelj se narod, pristajš pa naredi.«
2. Gimnaz. direktor Mravljak: »Zakaj mladina nima smisla za našo politiko.«
3. Upravitelj bolnice Prekoršek: »Zboljšanje špitalske župce z regulirano Savinjo.«
4. Pisarniški ravnatelj in ribič Zorko: »Ribarjenje v kalmem.«

Franklin Delan Roosevelt

(Konec.)

Železniška mreža, ki jo je izgradil privatni kapital, je silno važna v ustroju narodnega gospodarstva. Lastniki železnic so milijoni malih delničarjev in lastnikov, obligacij, nameščenci železnic štejejo dva milijona, konzumenti pa sploh vsi prebivalci Zed. Držav. Konkurenčna mizerija, ki se kaže v konkurenčnih progah, je stisnila rentabiliteto v mnogih primerih na ničlo in podjetja imajo vsled tega pogosto velike težave. Ker tukaj obstoji tako važen javni interes, mora država tudi tukaj izvajati enoten načrt, ki štiti interese tako velikega števila posameznikov. Rooseveltov načrt gre tudi v tej panogi v detajle in predstavlja jasne smernice za bodočnost.

Prejirano visoka carinska zaščitna carina temelji na popolnoma napačni presoji možnosti industrijskega razvoja, ki je imela za posledico, da je izvoz strahovito padel, da so ameriške tovarne, ki so zgubile svoje zunanje trge v bližnjem in v daljnem inozemstvu, postavile svoje filijalne obrate, in da je prišlo v Ameriko do poloma. V bodoče bo treba vzdržati le tako carinsko tarifo, ki bo izednačila razliko med nizkimi inozemskimi in visokimi ameriškimi mezdami. Sestavljanje carinske tarife mora v bodoče temeljiti na znanstvenih izsledkih in se mora podrediti realni politiki, ki štiti čim večje število državljanov.

Potrebna je tudi justična reforma, kajti ameriška justica je danes nesorazmerno draga, postopek nesorazmerno dolgo traja in pomanjkanje hitre in cenene justice ne služi pravici, temveč omogoča izsiljevanje — mesto pravice pa vladajo juridične zanke. Roosevelt polaga največjo važnost na sodno statistiko in iz njenih izsledkov izvaja smernice za bodočnost.

Zločini in kazni so tudi hvaležno polje za reforme, kajti ameriške kaznilnice so visoke šole

zločina, ki iz marsikaterega »poboljšjivega« delikventa neizprosno naredi poklicnega zločinca. Potrebna je večja enotnost kazenske zakonodaje v posameznih državah, kot najvažnejša smernica pa veljaj tendenca pogojnih obsoj in predčasnih odpustitev iz kaznilnic v primerih dobrega obnašanja.

Banke in borze v zvezi z borzno špekulacijo so krive silnega razdejavanja narodnega premoženja, ki so vplivale na napačno gospodarsko politiko, ki je dovedla do znanega poloma leta 1929. Amerikanci so pritirali svojo produkcijo veliko previsoko in občinstvo je verjelo v neomejen razvoj, ko je odjemalcev že zmanjkalo. To svojo vero je kazalo v neprestanih nakupih industrijskih delnic. Naivni, zmešani in malo skeptični mali človek je vprašal nekako tako-le: »Ali ne bo tiskanje in prodajanje vedno novih delnic in obligacij, zidava novih tovarnen in dviganje kapacitete vodilo do tega, da bomo proizvedli več blaga, kakor lahko kupimo?« »Kaj pa še!« je bil odgovor: »Čim več bomo lahko proizvajali, tem več lahko prodamo!« »Če pa vendar proizvajamo presežke?« »Oh, te prodamo inozemskim konzumentom!« »Kako pa bodo mogli inozemci te presežke kupiti?« »Čisto enostavno, posodimo jim denar za to.« »Ze razumem,« reče povprečnež, »z našim lastnim denarjem kupujejo presežke. Kaj pa, ko nam bodo ti inozemci naš denar vrnili, na ta način, da nam pošljejo svoje blago?« »Tisto pa ne!« pravi vsevednež. »Mi sedimo na visokem zidu svoje carinske tarife.« »Kako pa naj potem inozemci vrnejo ta posojila?« »Čisto enostavno, ali nisi ničesar slišal o moratoriju?!«

S tem dvogovorom je najjasneje ponazorjena nesmiselnost te gospodarske filozofije, ki se je hotela za lastne lase potegniti iz močvirja. Privojalstvo je trdno verjelo in na oltarju borze žrtvovalo skromne prihranke celega življenja. Poslovni ljudje so silno hitro razširjali svoja podjetja. Bankirji so dajali kredite brez prevdarka in v ogrom-

nih zneskih. Zdravi razum je utihnil pred čarom te ekonomske zablude. Od avgusta 1928 do konca leta se je borzni balon dvignil za 30%. Neprenehoma se je dvigal. Dolge mesece se je nadaljevala ta fantastična igra, dokler se ni končno dvignil za 80% nad nivo prejšnjega leta. Tu so bile številke kakor v sanjah. Balon je dosegel gospodarsko stratosfero, ki v njej navadni ljudje ne morejo več dihati. Tedaj se je razpočil. Papirnatih dobički so izginili čez noč. Prihranki, ki so prišli na trg, ko je bil trg najčvrstejši, so se razblinili v nič. Samo hladna resnica je ostala. Realni so bili le dolgovi kot edina realnost v hladnem mraku deflacije sredi kupov krasno natiskanih obveznic, ki niso bile niti toliko vredne, kolikor je stal umetniški tisk na njih. Tako je nastala kriza, ki je vse to prevrnila, proračun Združenih držav je pa ostal nespremenjen, kakor da bi se ne bilo nič zgodilo. Vlada se je izgovarjala na krizo v inozemstvu, res pa je, da je le-ta nastala šele kot posledica ameriškanske. Stagnacija je postala nepopravljiva, kajti visoki carinski zidovi, ki so povsod nastali kot obramba proti našim, so potisnili ves promet na minimum.

Spričo te situacije preiskuje Roosevelt, kaj bi bilo treba ukreniti in se povrne na svoja načela glede vplivanja države na gospodarstvo. Predlaga dve novi politični smernici, ki ne zahtevata nikakih zakonodajnih ukrepov. Ti smernici naj jamčita za to, da bodo zvezni uradniki napram ameriškemu občinstvu, ki investira, nastopali pošteno in odkrito. Prvemu obljublja, da mednarodni bankirji in drugi ljudje ne bodo imeli več možnosti, prodajati temu občinstvu inozemske papirje molče s predpostavko, da je izdaja teh papirjev povzročena ali odobrena s strani ministrstva, ali kateregakoli urada zvezne vlade. Zagotavljam, da pod novo vlado ne bo noben visoki uradnik z besedami ali dejanji skušal vplivati na cene delnic ali obligacij. Vlada razpolaga z obsežnimi informacijami glede gospodarskega življenja dežele. Nobenih izjav se ne bo več dajalo, ki se

5. Lekarnar Posavec: »Protiv političke driske nema leka« (kajkavsko).

6. Arhivar Marčič: »Kako položim političen program ad acta?«

7. Postajenačelnik Vranjek: »Fršibanje v železniški službi s posebnim ozirom na politiko.«

8. Šolski upravitelj Voglar: »Razmišljanje o službeni in politični penziji.«

9. Politični tajnik Misja: »Vrog nas je do, vrog de nas zea.« (Priško.)

Spremembe vzporeda so baje še mogoče. Če bodo razmere dopuščale, bo še govoril bivši član JNS

10. Veterinar Šribar: »Napihovanje, krčji in nagel konec pri strankah.«

Po konceptu gg. dr. Hrašovca, dr. Vrečka in drugih pa zaključil meeting z zanimivim predavanjem kot domačin Narodnega doma

11. Posojilni, ravnatelj Smertnik: »Delniška družba, nje ustanavljanje in pomen za ljudstvo in posameznike.«

Obča želja je, da prireditelji po svoji stari navadi ne bi že zopet kaj spreminjali.

MOGOTCI IZ JUTROVE DEŽELE.

V davnih, davnih časih je vladal v deželi Peškir Sultana običaj, da so nosili mogotci turbane prorokove barve ter dolge brade in košate brke.

Zgodilo pa se je, da so postali ti mogotci samopašni, zato jih je narod osovražil ter se je raznesla govorica, da so radi tega tako kosmati, ker imajo tudi kosmato vest!

Prišel je čas, ko je postalo njihovo samopaštvo neznosno. Tedaj je veliki vezir dvignil prapor proroka, zavihtel bič nad njimi ter jih vse razgalil in zapodil. Ističasno je pozval narod, naj pošlje svoje najboljše sinove, da zavzamejo izpraznjena mesta. In glej! Truma se jih je javila, vsi lepo gladkih in obratih obrazov. Imeli so sicer turbane raznih barv, toda vsi so prisegli, da bodo odslej nosili vedno le turbane prorokove barve ter vestno služili sultanu in narodu.

Silno se je veliki vezir razveselil teh obrazov. Uverjen, da bo naredil za državo koristno delo, je izbral iz pestrice potrebnost število ter jih postavil na izpraznjena mesta.

Toda glej! Predno je minilo leto dni, se je moral prepričati, da so vsem novopozvanecm zrasle dolge brade in košate brki in izkazalo se je, da so postali sprejeti globlji ravno tako kosmatih obrazov in vesti, kakor tisti razgnani in zapodeni!

Tukaj pa preneha povest...

Širite »Prelom«!

ne bi strinjale z znanstvenimi informacijami, ki se nahajajo v rokah vlade. Neobhodno potrebno je zopet vzpostaviti zaupanje do ukrepov in izjav državne eksekutive. Cesar najbolj potrebuje — to je zaupanje v čistost, zanesljivost, v liberalizem, v uvidevnost in v staromodni zdravi človeški razum našega narodnega vodstva. Brez takega vodstva bomo vedno izpostavljeni vsem mogočim nevarnostim. Če pa obstoji tako zaupanje, potem nas nič ne bo oviralo, da bi si ne osvojili bodočnosti zase.»

V zvezi s temi problemi obravnava holding družbe, ki koncentrirajo mogočno kontrolo malostvilnih ljudi nad velikimi panogami gospodarstva. V tej zvezi zahteva največjo publiciteto in kontrolo javnosti, da bi ne mogla več postati žrtev modernih roparjev, kakor so Insul in drugi ljudje.

Glede drugih važnih problemov razlaga Roosevelt svoje mišljenje; da mora inozemstvo svoje dolgove plačati, da pa morajo Združene Države ustvariti pogoje, da mu bo to tudi omogočeno.

4. marca 1933 je prevzel Roosevelt oblast v obliki predsedništva in poslal kongresu spomenico, v kateri je v vznešenih besedah podal glavne smernice svojega akcijskega programa in pozval kongres k zaupanju in sodelovanju. Ta dan pomeni za Zedinjene Države novo dobo.

Znano je, kaj se je po tem dnevu v Ameriki zgodilo. Prva in najnujnejša zadeva, ki jo je bilo treba rešiti, je bila v zvezi z denarništvom, ki je bilo na tleh, banke so bile zamrznjene, kredita ni bilo nikjer, vsak je držal svoj denar doma in splošen napač na banke je bil izbruhnil. Roosevelt poseže s čvrsto roko vmes in zapre vse banke od 6. do 9. marca. V teh dneh preiščejo njegovi revizorji stanje bank in ko se banke polagoma spet odvarjajo, najdejo zgubani vlagatelji banke bogato založene z denarjem. Roosevelt je namreč proti dobrim garancijam otvoril bankam bogate kredite

Razmišljanja kmečkega bojevnika ob poslanskih volitvah

Ako razmotrivamo člane bivše narodne skupščine — skupščine žalostnega spomina — in pogledamo, kakšnim poklicem je največ gospodarstvenikov pripadalo, nam takoj postane jasno, zakaj je bilo delo te skupščine tako brezplodno za narod in državo. V tej bivši skupščini je bilo 61 advokatov, kar je točno ena petina vsega parlamenta. Takoj za temi je največ trgovcev in industrijcev, po številu 52. Zraven teh je 29 bivših in aktivnih ministrov, dalje 43 agronomov in posestnikov, 22 duhovnikov, 20 profesorjev in učiteljev, 19 županov, 19 penzionistov, 12 zdravnikov, 12 zasebnih uradnikov, 9 časnika in 7 podjetnikov; stan, ki je številčno najmanjši v državi (advokatski) je imel največje zastopstvo. Delavec, mali kmet in mali obrtnik, katerega bi bilo ceniti na 95% vsega prebivalstva v državi, niso imeli nikakršnega zastopstva v parlamentu. Iz tega se vidi, da je bila v parlamentu absolutna večina takih narodnih zastopnikov, ki prokleto malo vedo, kako se počuti mali kmet, ko mu pridejo rubit svinje ali živino za davke, kako se počuti delavec s kopico otrok, ko znaša njegov zaslužek komaj nekoliko več kakor za razne odtegljaje, kako se počuti mali obrtnik, ko ves njegov zaslužek ne znaša toliko, kolikor se zahteva od njega raznih javnih dajatev.

Vse to je sad narodne skupščine, s katero se je Jugoslavija »postavljala« od 8. novembra 1931 do 6. februarja 1935. Zeleti je, da bi bodoča narodna skupščina bila drugačna. Zastopani naj bi bili v njej vsi stanoviti. Zeleti je, da ne bi bilo prekomernega števila bivših ministrov, advokatov in industrijcev, katerim je dostikrat pri sreju vse kaj drugega kakor blagor ljudstva. Tudi penzionisti naj bi rajši mirno uživali svojo pokojnino, kakor da delajo napotje na političnem polju (v bivši skupščini jih je bilo 19). Prav pa je, da so ostali stanoviti primerno zastopani.

Vsekakor je zanimivo, zakaj je poslanska čast tako privlačna. Dobro bi bilo napraviti en poskus. N. pr.: Poslanec je v prenešenem smislu hlapec ljudstva. Ljudstvo je njegov delodajalec in gospodar. Po tem načelu si poslanci ne bi smeli sami določiti plač, pač pa bi morale biti njih plače pri volitvah od ljudstva izglasovane. Iz ljudskega razpoloženja se da soditi, da v današnjih razmerah ljudstvo ne bi pristalo na višje plače kakor največ 100 Din na dan in prosto vozovnico. To bi bilo tudi primerno. Saj ne bi smela biti poslanska funkcija sredstvo obogatitja ali pa dobitka, ki je le za redke dosegljiv. 100 Din na dan je lepa reč. Za 100 Din mora en voznik voziti dva dni s parom konj in še voz dati na razpolago, za 100 Din

mora en rudar 4 dni ruvati globoko pod zemljo v stalni smrtni nevarnosti, za 100 Din mora mali trgovec ves teden čakati v trgovini, za 100 Din mora včasih en obrtnik celih 14 dni garati, en hlapec cel mesec služiti, da o kmečki revščini sploh ne govorim, ker so kmetovi produkti po taki ceni, da kmet pri marsičem še 50 par na uro ne zasluži. Ni vrag, da ne bi bilo za enega poslanca dovolj 100 Din na dan. Če bi bila poslanska plača kakor tudi senatorska samo 100 Din na dan, bi si mogoče marsikdo premislil, preden bi kandidiral. Posledica tega bi bila, da bi se dali voliti za narodne zastopnike le idealni možje, ki jih žene resnična ljubezen do ljudstva k nesebičnemu delu za splošni blagor — ne pa koritarji. (Zelo nerad rabim izraz koritar, pa ne morem drugače, ko vsa leta gledam, kako se vedno nekateri položaji prilagodijo, vedno pravočasno pristavijo svoj piskerček k političnemu ognju, za ljudstvo pa nimajo drugega kakor lepe besede).

Zopet je prišel čas, ko se povsod živahno ugiblje, kdo bi bil najbolj primeren za narodnega poslanca. Nekateri, ki so še lani osorej mislili, da bodo letos kandidirali, se sedaj kislo držijo. Marsikomu sedaj burno utriplje srce v tihi nadi: »Jej-hatana, ko bi mene izbrali za kandidata, takoj bi bilo krize konec. Kako prijetno bi se bilo zastopati voziti v prvem razredu brzovlaka, kadar bi si po-

želel. In vsakega prvega v mesecu pest jurjev in stotakov. O pošast, kako bi se prilegli. Menda bodo ja volivci toliko dobri, da bodo mene postavili za poslanca, ker sem najbolj sposoben!« — Tako mislijo mnogi. Če bi se take misli, recimo — izražale s posebnim glasom, n. pr. z žvižganjem, bi se gotovo po vsej državi vse treslo od samega žvižganja.

Najbolj smešno je to, da so premnogi še vedno prežeti tiste starokopitne miselnosti, da je tisti najboljši, ki je najbolj premožen. Vsaj na videz prevladuje to mišljenje, da bi le, tak bil vreden ljudskega zaupanja, če ima lepo urejeno gospodarstvo, ali pa vsaj blesteč naslov. Malokdo pomisli, da je premoženje v večini primerov sad izkoriščanja, goljufije, skoposti, oduševstva itd. Premalo se misli na to, da je tak človek na važnem položaju le za samega sebe dober. Žalosten dokaz nam je za to bivša narodna skupščina. Zato je važno, da ljudstvo po tako bridkih preizkušnjah vendar enkrat spregleda in spozna, da ne bodo nikdar rešili krize takšni, ki niso okusili njene trdote. Ena stvar je še danes prav gotova, namreč, da bodo našli zaupanje samo taki, ki so iz ljudstva, ki so z njim živeli, z njim trpeli ter so pripravljani za ljudstvo se žrtvovati, ki so čistih rok in čistega srca, pa naj se suče v njih rokah kramp ali pero in če tudi niso posestniki vzornih gospodarstev, samo da so značajni, pošteni, borbeni in sposobni. Vse drugo ljudstvo že naprej zavrača.

A. F., Rajhenburg.

GOSPODARSTVO

Resna beseda o obdavčenju

Nad vse važno vprašanje je danes, ali se obdavčujejo (kakor bi to moralo biti) tekoči dohodki, ali pa imetje, odnosno premoženje, ki si ga je davčni zavezanec že prej pridobil. Dobička ali dohodkov danes pri kmetu, obrtniku ali trgovcu sploh ni, ker ga pri prvem vsled abnormno nizkih cen poljskih pridelkov in živine ne more biti, ter iz istih vzrokov tudi ne pri obrtnikih ali trgovcih, ker je kupna moč konzumenta padla na tako nizko točko, kakor je novejša zgodovina sploh ne pozna. Paralelno s padcem konzuma, odnosno kupne moči konzumenta je padel tudi dohodek obrtnika in trgovca. Morali bi imeti tudi zakon, ki zahteva, da obrtnik ali trgovec upošteva zakon o določanju maksimalnega dobička pri prodaji svojega blaga, kakor tudi sličen zakon, ki bi konzumenta prisilil, da bi moral svoje potrebščine temu primerno plačevati.

Konkurenca je vsled padca konzuma danes tako velika in katastrofalna, da noben trgovec ali obrtnik pri prodaji ne gleda na dobiček, ampak mu je prva in glavna skrb, da je sklenil kupčijo, da dobi denar, da je pa pri tej kupčiji doplačal, na to se ne ozira. Njegovo geslo je, da mora priti do denarja, da si s tem prihrani stroške tožb, eksekucij itd. in si na ta način podaljša življenje, ker to že dobro čuti, da pomeni tako prisilno odtujevanje premoženja neizogibno propast.

Ako bo moral kmet vsako leto prodati eno ali tudi več živinčet več, kakor je to stori običajno, je čisto gotovo in jasno, da bo za par let brez živine. Brez živine ni gnoja in brez gnoja, ki je najpotrebnejša hrana našega polja, ne bo mogla zemlja obroditi. Na ta način bo kmet zraven svojega rodovitnega polja trpel pomanjkanje. Kakor se godi kmetu, se godi tudi obrtniku in trgovcu. Kakor mora odprodati kmet od svoje živine, ako hoče plačati svoje davke, tako mora odprodati tudi obrtnik ali trgovec od svoje zaloge po poljubni ceni toliko kolikor pač rabi, da poravnata to in ono. Ako in v koliko je to blago, ki ga je prisilno odtujil, plačano, zato se prizadeti ne sme brigati. Davke mora plačati, sicer je njegov predčasen pogin in s tem tudi eksistenca neizogibna. Saj se vsi osobito v dravski banovini dobro zavedamo naše dolžnosti napram državi. »Daj Bogu, kar je božjega in kralju, kar je kraljevega«, to geslo nam je bilo in nam bo še vedno sveta dolžnost — — — Ravno pred par dnevi se mi je neki ugleden kmet iz ormoške okolice pritožil in pripovedoval med drugim sledeče: Pred vojno sem imel vedno 17 do 20 glav živine, vsled vojne rekvizicije se mi je stanje živine skrčilo na 10 glav. S težkim trudom in veliko požrtvovalnostjo sem spravil prva povojna leta stanje živine na predvojni šteto, zadnja leta se je isto skrčilo zopet na 10 glav in to vključno mojemu preskromnemu življenju. Povdaril je, da si je zadujo obleko kupil pred petimi leti in, da je ta, akoravno že v zelo žalostnem stanju, edina, ki jo uporablja ob delavnikih in ob nedeljah.

Mi vsi se dobro zavedamo, da država rabi denar! Mora ga imeti in da ga zahteva od svojih državljanov, je popolnoma logično

in v redu! Edino to ni pravilno, da se zahteva ravno od gmotno šibkejših slojev razmeroma veliko več, kakor od tistih, ki jim premoženje kar vidno raste. Da mislim s tem našo industrijo, je moral vsakdo uginiti! Edino industrija, ki je skoro vsa izključno v rokah inozemskih židovskih rodbin, ima danes bolj kakor kedaj poprej priliko, da žanje. V žepu teh velekapitalistov se stekajo milijoni in stotilijoni krvavo prislužene denarja. Koliko pa plačajo ti gospodje davka? Sorazmerno z drugimi pridobitnimi krogi in kmetom takorekoč nič!

Imam podatke iz verodostojnega vira, da je plačala neka tekstilna tovarna v dravski banovini pri stotilijonskem prometu malenkost več, kakor neki trgovec, katerega promet je znašal komaj eno dvajsetino tega. Pripomniti pa moram k temu, da je zaslužek industrije procentno veliko večji, kakor pa obrtnika ali trgovca. Naša industrija se ne zadovolji mogoče s 5 ali 10 odstotnim dobičkom, mora biti povsod ena ali še dve ničli zraven, torej 50 do 100 odstotkov. Dokaz temu je, da rastejo pri nas tovarne posebno tekstilne, kakor gobe po dežju, medtem ko trgovina in obrt dnevno peša in propada. Saj se lahko vsak sam prepriča, da je temu tako, ako čita statistiko in poročila o nazadovanju obrti in trgovine v »Trgovskem listu«, ki je v tem slučaju merodajen in popolnoma verodostojen. Vzemimo tu za primer tovarno »Bat'e«! Že v tem slučaju je postopanje naših merodajnih faktorjev zelo kvarno za naše narodno gospodarstvo. Na eni strani se daje koncesije inozemskim velekapitalistom, ki producirajo predmet kakor so čevlji v milijonskih množinah, ter s tem odjedajo kruh in eksistenco našim ubogim čevljarjem, na drugi strani se pa zahteva, da bi ravno ti najbolj prizadeti, ki so vsled tega popolnoma propadli, krili razliko v državni blagajni, ki je nastala vsled tega, ker zavezna tovarna ne plača razmeroma nič. Rad bi poznal ime tistega čevljarja ali obrtnika sploh, ki je plačal v zadnjih letih samo 64 dinarjev pridobnine pri svojem malenkostnem prometu, kakor je plačala podružnica Bat'e v Škofji Loki pri polmilijonskem prometu. Ali ni torej taranje čez prekomerne davke upravičeno in kritika toleriranja inozemskega velekapitala umestna.

Da se prepreči popolna propast našega kmeta, obrtnika in trgovca, bodo morale davčne uprave v bodoče iskati vire dohodkov drugod.

Tudi gg. velekapitalisti se morajo zavdati svojih dolžnosti, sicer homo mi pozabili, da imajo pri nas kake pravice. — Borec.

Madžarska išče trgovskih zvez z Rusijo.

Med Madžarsko in Rusijo se vršijo razgovori, da bi Madžarska dobavila Rusiji železniške tračnice, v zameno bi pa Rusi dobavili njej surovo železo. Nadalje naj bi dobavila Madžarska Rusiji 5000 kom. debelih svinj in pa večje količine aluminijevega nitrata.

Kemično snaženje oblek — Higijenična pralnica in svetlokalnica Šimenc
Kolodvorska ulica št. 8
sprejemališče: Knaflijeva 2 Ljubljana

Pot k ozdravitvi gospodarstva

Poleg vojne sile je gospodarstvo najvažnejši faktor v državi. Slednjemu pa se ne posveča dovoljne pozornosti. Gospodarstvo mora biti zgrajeno na zdravih temeljih.

Nastane vprašanje, kaj tvori temelj gospodarstva? Temelj gospodarstva ne tvori niti rodovitna zemlja, niti naravni zakladi, niti zlato Narodne banke. Temelj gospodarstva tvori narod. Razvoj celotnega narodnega gospodarstva je torej odvisen od naroda. Gospodarska moč naroda se kaže v njegovem bogastvu in bogastvo naroda se meri po njegovi kupni moči. Torej čim večja je kupna moč naroda, tem večje je njegovo bogastvo in tem solidnejša je baza, katero tvori tak narod za razvoj gospodarstva. Glavni panogi gospodarstva sta poljedelstvo in industrija, ki proizvajata blago, ter v drugi vrsti denarni zavodi, trgovina in promet, ki služijo prvima dvema, oziroma razdelitvi blaga. Za zdrav razvoj gospodarstva je torej potrebno, da se razvija vsaka od teh panog, sicer se prej ali slej pokažejo posledice. Izjemo tvorita samo prvi dve panogi, to je poljedelstvo in industrija, to se pravi, če se razvija industrija ni neobhodno potrebno, da se razvija obenem tudi poljedelstvo. Toda naj se daje prednost poljedelstvu ali pa industriji, se morajo razvijati paralelno tudi promet, trgovina in denarni zavodi.

Iz tega sledi, da je vse gospodarstvo, povezano med seboj in to je zlato pravilo za ozdravitev gospodarstva.

Svetovna gospodarska depresija je prizadela gospodarstvu vsake države globoke rane. Te rane so tako nevarne, da je sedaj, ko smo prekoračili najnižjo točko gospodarske depresije, potreben največji napor, da ohranimo gospodarstvo pri življenju. Zdravljenje gospodarstva mora biti temeljito in predvsem pravilno.

Predpogoj za uspešno zdravljenje je poznavanje bolezni. Navadno se zdravi samo zunanja plat bolezni, bolezen pa napreduje. Taka zunanja plat je n. pr. kriza denarnih zavodov. In če se za ozdravljenje denarnih zavodov porabi stotine milijonov, s tem gospodarstvo ni ozdravljeno, nasprotno, če se ne podvzamejo še druge mere, se klice napredujoče bolezni pojavijo na drugem mestu ali pa celo na istem s še hujšimi posledicami. Kajti namen denarnih zavodov je, služiti gospodarstvu, radi njega so bili ustanovljeni. Glavno je torej spraviti produkcijo in konsum v sklad. Produkcija se mora ravnati po konsumu, to se pravi, ponudba po povpraševanju. Nadprodukcije ni.

Ni človeka, ki bi ne imel želja. Če zasluži delavec dovolj, izda več za hrano in stanovanje; in če mu ostane denar, zakaj bi si ne kupil še ene nove obleke ali knjige itd.?

Kar pa velja za ročnega, velja tudi za duševnega delavca. Prava pot k ozdravitvi gospodarstva je torej kupiti kupno moč naroda! Narod ne sme biti zadolžen. Dati se mu pa mora možnost odplačila svojih dolgov. Šele, ko bo narod plačal dolgove in ko bo zopet začel hraniti denar in ga prinašati z zaupanjem v hranilnice — šele takrat bo gospodarstvo na pravi poti ozdravitve. Takrat pa bo dana tudi možnost nadaljnjega razvoja našega gospodarstva in naloga naših gospodarskih voditeljev bo skrb za to, da bo narodno gospodarstvo doseglo velike uspehe, saj so v naši prirodi bogati državni danji vsi pogoji za zgraditev močnega in zdravega gospodarstva. Deželan.

Vprašanja in odgovori iz kmetijstva

Vprašanje: Krava je ponoči teletila. V hlevu ni bilo nikogar. Požrla je trebilo. Nekateri sosedji so mnenja, da ji bo to škodovalo. Kaj mi je ukreniti, da žival obvarujem zdravo?

J. F. iz K.

Odgovor: Nekaterim kravam nič ne škoduje, ako požrejo trebilo, drugim zopet škoduje in celo poginejo vsled tega. Priporočamo, da pokladate kravi kaka hitro prebavljiva krmila, da ne ostane dolgo v vampu in ki jih živali ni treba mnogo prežvekovati. Taka krmila so: obloga, korenstvo, pesa itd. Priporočamo Vam tudi, da daste kravi tudi kako odvajalno sredstvo. Obrnite se na živinozdravnika, da Vam tozadevno predpiše kaj učinkovitejšega.

Vprašanje: Ali bi bilo umestno gosto ozimno žito požeti ali prebrantati?

A. Ž. iz V.

Odgovor: Letos, ko je ozimno žito lepo prezimilo, bo v marsikaterih krajih pregosto in prebujno rastlo. V tem primeru preti nevarnost, da bo poleglo pozneje. Na vsak način moramo rastlinam dati dovolj svetlobe s tem, da jo popasemo po ovcah (ne živina), ali pa s krepkim branjem pobranamo in razredčimo. Na ta način žito ne le samo razredčimo, temveč tudi zemljo dobro zrahljamo in prezračimo. Prebranje ozimne je gotovo najučinkovitejše in tudi najcenejše.

Sejmsko poročilo v Ljubljani dne 20. II. t. l.

(Cene v Din za kg.)

Ia voli 3,50—4,25, II voli 3—4, III voli 2,25 do 3, debele krave 2—3,50, krave za klobase 1,50 do 2, teleta 4,50—6, prašiči 6—12 tednov stari 100—150.

Dober oglas v pravem listu se stokrat poplača!

potom sistema Federalnih rezervnih bank. Celo bančno vprašanje je bilo rešeno v par dneh na najbolj pameten, najnaravnejši in najpoštenjši način. Zaupanje se je zopet povrnilo, ni pa bilo slepo, kajti vedelo je, da temelji na sposobnem, poslovnem in energičnem voditelju.

Deficit Zedinjenih Držav je bil tako velik, da je grozil bankrot. Tukaj poseže Roosevelt vmes z brezobzirnim črtanjem izdatkov, kjer je smatral to za možno, na drugi strani pa je ublažil prehudi pritisk davčnega vijaka, ki je vrgel toliko brezposelnih na cesto. Z realiziranimi prihranki je predvidel dalekosežna javna dela na ta način, da je pritegnil 300.000 mladih ljudi v delavska taborišča, kjer so vršili potrebna in rentabilna dela in toliko zaslužili, da so lahko izdatno podpirali svoje. Sledila je cela vrsta zakonov, s katerimi je izvajal svoje smernice. Med svetovno vojno se je v dolini Tennessee zgradil ogromen jez, ki od tedaj ni bil izkoriščen. Ta dela v Muscleshools je bilo treba izgraditi do konca, kajti elektrifikacija ozemlja z več milijoni prebivalcev je bila živa potreba. — 20. aprila 1933 je z uredbo zapustil zlati standard in vse zlato rezerviral za državo. Ta ukrep pomenja os v njegovi gospodarski politiki.

Ne bom pripovedoval o novem redu (new deal), ne bom ponavljal glavnih točk njegove gospodarske in socialne politike, ki jo izvajajo podjetja, ki so pristopila gibanju N. R. A. in ki so upravičena do znaka modrega orla. Moj namen je, da se morda prihodnjič obrnem na teorijo blagovnega dolarja, ki tvori podlago in os Rooseveltovih gospodarskih reform. Ze 30 let je prvobornik te monetarne teze, prof. Irving Fisher na delu, da potom znanstvenega raziskovanja in živahne propagande pridobi duhove za to tako novo, pa vendar tako enostavno doktrino. Roosevelt in njegov možganski trust je prevzel Irving Fisherjev nauk in ga privedel v prakso, s čimer je Amerika postala zgled in učitelj vsemu svetu.

Statistika požarov v letu 1934

V preteklem letu je bilo na področju naše banovine izredno veliko požarov. Zato bo vsakakor zanimiva nastopna statistika, ki nam tudi dokazuje, kako potrebno je ravno v naših krajih gasilstvo.

Število požarov v posameznih mesecih:

Mesec:	Jan.	Febr.	Marc	April	Maj	Juni
Štev.	33	62	94	100	100	74
%	3,7	6,8	10,3	10,8	10,8	8,0
Mesec:	Juli	Avg.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Štev.	101	82	70	72	80	56
%	10,9	8,9	7,7	7,2	8,8	6,1

Število malih požarov do 10.000 Din
 Škode 379 ali 41,0%
 Število srednjih požarov do 50.000
 Din škode 431 ali 46,7%
 Število večjih požarov do 100.000
 Din škode 76 ali 8,2%
 Število velikih požarov preko 100.000
 Din škode 35 ali 3,8%
 Število katastrofalnih požarov 3 ali 0,3%

Skupaj 924 požarov

Od teh je bilo 744 požarov na zavarovanih in 80 na nezavarovanih poslopih; na zavarovanih 80,5% in na nezavarovanih 19,5%.
 Približno ocenjena škoda od požara je znašala:
 Na zavarovanih poslopih 21.807.364 Din ali 89%
 Na nezavarovanih poslopih 2.648.181 Din ali 11%
 Skupaj 24.455.545 Din

Gasilske čete so stopile v akcijo v 896 primerih požara.
 V 28 primerih (t. j. 3%) niso stopili v akcijo, in sicer: v 19 primerih, ker prepozno obveščeni, v 8 primerih zaradi prevelike oddaljenosti, v 1 primeru, ker je bila voda zamrznjena.
 Pri vseh gasilskih akcijah, ki so trajale skupaj 3767 ur (približno 157 dni), je sodelovalo 21.533 gasilcev skupno.

Nesrečnih slučajev je bilo:
 med stanovalci gorečih stavb 63
 med gasilci 70
 med meščani 18
 med živino 76
 med drobnico in perutnino 522

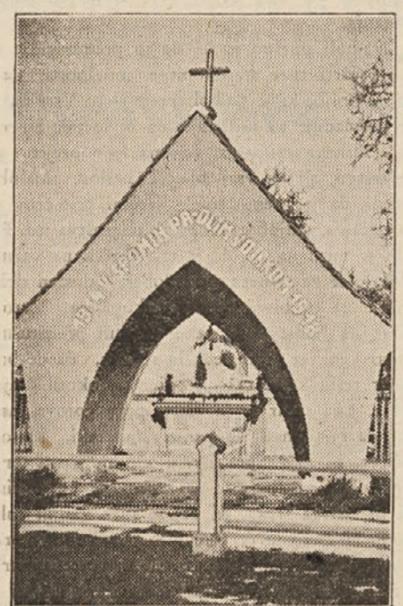
Če bi gasilci ne stopili v akcijo, bi lahko požar povzročil za približno 114.000.000 Din več škode!
 Poleg pri požarih so naše gasilske čete pomagale tudi pri 8 poplavih in 9 nezgodah (4 prometne z avtomobili in 5 nezgodah živali).

Bojevniške šibre

Čudno! Od duhovitosti do domišljavosti je navadno le en korak!
 Stan, ki žal, dandanes tudi pri nas že izumira, je — inkasant.
 Umjetnost, ki jo poznajo le redki ljudje: V težkih življenjskih skrbeh, pozabiti na skrbi.
 Stara resnica! Ako hočeš koga spoznati, daj mu moč!

GIBANJE »BOJA«

Spomenik padlim v Št. Ilju pod Turjakom

Krasni spomenik padlim vojakom v občini Št. Ilj pod Turjakom ob vhodu v vas. Kapelica je barvana s svetlim okrom v svojstvenem slogu. Izdelalo jo lastnih načrtih podjetje Varčnik iz Slovenjgradca, odkrit. 1. 1933.

IZ TAJNISTVA »BOJA«

Osrednji izvršni odbor »Boja« je na svoji seji, dne 23. marca t. l., ugotovil, da sta se člana krajevene organizacije »Boja« na Ježici pri Ljubljani gg.: Ignac Šubelj in Franc Strah pregrešila zoper pravila in načela »Boja« ter ju je, služeč se pravice, ki mu je dana v čl. 20 pravil Združenja borcev Jugoslavije »Boja«, odstavek prvi, izključil iz Združenja. S tem preneha njuno članstvo v krajevni organizaciji na Ježici in vse funkcije, ki sta jih imenovana člana imela, bodisi v domači skupini, bodisi v Združenju.

Istočasno se je naročilo skupini bojevnikov Ljubljana Št. Peter, da iz istih razlogov izključi g. Iva Peršuha.

Občni zbori in sestanki

Delegatski sestanek organizacij »Boja« za kranjski, radovljanski srez in izpostavo Škofja Loka se je vršil dne 10. t. m. v dvorani hotela Stara pošta. Sestanka so se udeležili zastopniki skoraj vseh organizacij razun najoddaljenejših, ki jih je oviral bržkone na novo zapadli sneg. Tov. Šturm, II. tajnik »Bo-

ja«, nam je točno orisal položaj v vseh oziarih, povedal nam je o razgovorih z nam sorodnimi organizacijami po državi, pojasnil nam je, da so vesti o kakem skupnem nastopu preuranjene, ker bo o tem odločal šele delegatski zbor. »Boja« je in ostane, kot je bil, nadstrankarski. Tov. delegati so zahtevali razna pojasnila, tako tudi glede spremenjenih pravil. Točni odgovori, ki jim jih je dal tov. Šturm, so jih povsem zadovoljili.

KRANJ. Dne 9. t. m. se je vršil I. redni občni zbor kranjske krajevene organizacije »Boja« v hotelu Stara pošta ob precejšnji udeležbi. Po pozdravu navzočih poda tov. predsednik Česenj svoje poročilo. Odbor je ob tragični smrti pokojnega kralja Aleksandra (Slava-klici) sklenil, da začne akcijo za postavitev spomenika v Kranju. Izvolil se je za to poseben akcijski odbor. Največ dela pa je imel odbor z organiziranjem krajevnih organizacij po kranjskem srezu, kjer se nam je v razmeroma kratkem času posrečilo sklicati ustanovne občne zbere v vseh razun dveh občinah. Sledilo je še poročilo tajnika tov. Hama in poročilo blagajnika tov. Trefalta. Na dnevnem redu je bila tudi sprememba pravil, kar je bilo soglasno sprejeto, prav tako predlog glede spremembe odbora. Odbor je soglasno prejel razrešnico, blagajnik pa razrešnico s pohvalo. Izvoli se stari odbor in mesto starih 5 novih namestnikov. K slučajnostim se oglasi tov. Fock ter omenja, da se mu zdi potrebno opozoriti na nekatere okoliščine z ozirom na zapleten položaj. Potrebna je največja previdnost v besedah in debatah, da ne zaidejo v napačnem pomenu v dnevno časopisje. Tov. dr. Sabothy odobrava delo »Boja«, ki si je pridobil toliko simpatij med našim ljudstvom, ker je nastopal proti raznim monopolom v patriotizmu, nacionalizmu itd. »Boja« naj ostane dalje ne pasiven, ampak aktiven, ne političen v našem smislu ampak nadstrankarski.

PONIKVA OB JUŽ. ŽEL. V nedeljo, dne 10. t. m. se je vršil ob pol 9. uri dopoldne ustanovni občni zbor naše krajevene skupine. Udeležba je bila nad vse častna, saj je prišlo okrog 100 samih navdušenih, v trdem življenjskem boju preizkušenih borcev iz vseh okoliških vasi. Ko sta prispela odposlanca krajevnega izvršnega odbora iz Celja, tov. dr. Dobovišek in mgr. Gradišnik, je predsednik pripravljalnega odbora tov. Gajšek Štefan, otvoril zbor, podal poročilo pripravljalnega odbora ter začrtal smerice bodočega dela. Govorila sta nato tov. dr. Dobovišek in Gradišnik. — Soglasno je bila sprejeta resolucija, da se postajališče med Ponikvo in Poljčanami ne sme imenovati Maistrovo, ker bi bilo to za našega velikega slovenskega generala omalovaževanje. Pri volitvah je bil izvoljen naslednji odbor: Predsednik Gajšek Štefan, kmetovalec, Ponikva; podpredsednik Debelak Simon, pos., Okrog; tajnik Gajšek Florijan, pos. Ponikva; blagajnik Žličar Slavko,

pos. Ponikva; gospodar Kincl Jožef, učitelj, Ponikva; arhivar Eših Jožef, pos., Sv. Ožbalj; odborniki: Vrečko Jakob, pos., Boletina; Leskovšek Janko, pos. Okrog; Žnidar Lovrenc, pos., Ostrožno; Pevec Ivan, pos. sin, Slatina; Kokot Miha, pos. sin, Ponikva; Močnik Franc, pos., Okrog; Dobrajc Martin, pos., Cecinje; Moškotevc Štefan, kroj. mojster, Ponikva; Pisarnec Jakob, miz. mojster Bobovo; Frjuc Mihael, invalid, Bobovo; Jakob Trbovc, mehanik-dela-vec, Srževica; nadzorni odbor: Sitar Jurij, pos., Ponikva; Dečman Jožef, pos. sin, Sp. Selce; Masten Franc, Hotunje; Eših Anton, čevlj. mojster, Uniše; Zidanšek Jakob, pos., Zg. Selce; namestniki: Šoster Anton, pos. sin, Ponikva; Herič Albin, pos. sin, Srževica; Žličar Franc, pos. Ponikva; Ciglar Franc, zid. mojster, Ponikva; Fidler Anton, kolar. mojster, Boletina; Šibal Anton, pos. Slatina; Cimperman Karl, pos. Ponikva; Stanič Franc, mlekar, Ponikva; Hlastec Peter, organist, Ponikva; Gorjup Jožef, čevlj. mojster, Ponikva; Golež Anton, železn. čuvaj v pok. Uniče; Podgoršek Jožef, pos. Završe; Gajšek Franc, pos. Ponikva; Marguč Ivan, pos. Slatina; Franc Striša, pos. Dobo-vec; Franc Pevec, pos. Slatina; Lorgor Jožef, pos. sin, Ponikva; Čakš Karol, pos. Okrog; Verbič Jakob, pos. Ponikva; Košec Franc, pos. in lončar, Okrog; Vrbovšek Alojz, pos. Dolga gora.

METLIKA. V nedeljo 10. t. m. smo imeli redni občni zbor »Boja«. Nad 150 članov je napolnilo dvorano hranilnice in posojilnice. Predsednik tov. Josip Slanc je pozdravil zastopnika sreskega načelstva g. Češnika in delegata O. I. O. tov. Outrato. Po podanem tajniškem in blagajniškem poročilu nam je tov. Outrata v obširnem govoru poročal o postanku, delu in namenih »Boja« ter tudi podrobno opisal njihove odnose do dnevnih političnih vprašanj. Njegovo poročilo so sprejeli navzoči z odobravanjem na znanje. Ko nam je tov. Outrata pojasnil tudi bistvo in potrebo spremembe pravil, so bila tudi nova pravila soglasno sprejeta. Pri volitvah so bili soglasno izvoljeni: za predsednika tov. Josip Slanc iz Metlike, za I. podpredsednika tov. Josip Kremesec, iz Metlike, za II. podpredsednika tov. Marko Štefanič iz Krčevske vasi, za gospodarja tov. Anton Hočevar iz Metlike, za arhivarja tov. Jože Štupar iz Metlike. — Ves ostali odbor ostane neizpremenjen, le v razsodišče se na novo imenuje tov. Janez Janžekovič iz Radov-

GLOBOKO. Dne 10. febr. t. l. ob 8.30 uri se je vršil redni občni zbor krajevene organizacije v Pišecah. Občni zbor je vodil predsednik tov. Vrstovšek Mihael, ki je konstatiral sklepčnost, pozdravil navzočega delegata iz Ljubljane tov. Škrbca in vse navzoče. Tovariš predsednik se je spominjal pri otvoritvi blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, kateremu so vsi zaklicali v spomin trikrat »Slava! Mlademu kralju Petru II. pa trikratni: »Živijo!« Po komemoraciji je otvoril to-

Vinko Gaberski: 1914 — 1918

(Nadaljevanje.)
 VIII.
 MOJ KUZMA.

V taborišču Rusov sem imel slugo, seveda Rusa. Postelj mi je včasih zrahljal, za vodo je poskrbel in čaj je varil. Drugega dela ni imel; saj čevljev mi itak ni rad čistil. Drugače se je v solncu grel pred barako, ali pa se je hladil v senci za barako. Ko je bilo mrzlo, je kuril pečico in ždel na klopi ob njej, sanjajoč kdo ve o čem.
 Prvi moj sluga, ki sem si ga bil izbral ob prihodu v taborišče, je bil tako rekoč gospod. Ko sem pregledoval spiske in potem ljudi, sem vprašal, kje je tisti mož iz Rostova na Donu, ki je črkostavec. Pa se je sunil pred vrsto majhen človek, rekoč: »Ja, Fedor Nikolajevič Čalyš, naborščik«. Torej črkostavec Fedor Čalyš. Vprašal sem ga, kako mu je, a on pravi, da se mu nič kaj prav ne zdi; da je dolg čas in da nima človeka, da bi se kaj pomenil z njim. V transport se mu ne ljubi, ker hudega dela ni vajen, v taborišču je pa stradanje. Ker sem mislil, da mu morem pomagati in olajšati usodo, sem ga vprašal, bi li ne hotel iti k meni za slugo. Našel sem mu vse male dolžnosti ter mu obljubil včasih kak hlebec priboljška, nekoč pa neko primerno delo kje zunaj, kjer bo boljše hrana. Bil je zadovoljen.
 Ali kot sluga se ni obnesel. Ne vem, kako je prišlo. Kak mesec je še šlo nekako, potem pa mi je na vsem lepem izjavil, da je našel že drugega gospodarja. Dal se je vtekniti v

neki transport, da niti nisem vedel, kam je šel. Vse je opravil brez mene. Meni so pa za njim stregli razni drugi za malo nagrado.

Ves sluga in suženj v smislu besede pa je bil Kuzmá. Tipičen mužik iz onih krajev menda tam blizu Volge, kjer se stika veliki ruski svet z Ukrajino. Ne pisati ne brati ni znal mladi človek. Imeli so ga pa za Pomomareva ali Ponomarenka. Na vsak način je bil skromen mežnarček, kar pomeni v ruščini njegovo ime. Govoril je tisto mešanico nečesa, ki se čuje povsod, kjer se stikate dve slovanski narečji. More biti ta jezik, pa more biti tudi drugi. Znak in dokaz, da med nami ni znatnih razlik, in da ne bi smelo biti mej, ki bi nas ločile.

Kuzmá je bil drobne rasti in temne polti, oči so mu pa bile nekoliko tatarske, a glavo je imel kratko in okroglo. Bil je silno skromen in neznamen. Govoril je malo, izražal se je kaj preprosto, besed ni rabil mnogo. Čudno je bilo, da me je imel kot rus za »panac in da me je ogovarjal s to besedo in z glagolom v tretji besedi ednine kakor Poljaki. Morda se mu je zdelo, da s samim »Vie« ne bi bilo opravljeno. Poleg tega je pa plaho gledal in se počasi udomačil, ko je videl, da nisem tako strašen, kakor si je morda mislil.

Kako sem prišel do Kuzme? Nekega dne, ko se je zima že močno ponujala, mi pride nekdo na vrata rahlo trkat. Čul sem, a ker so se rade stresale že ko je stopal kdo po hodniku ali če je zapihal veter, nisem gledal na to. Pa se ti pomoli v pisarno drobna, temna človeška glava. »No, kaj je?« »Gospod tola-mač, milosti prosim.« »Česa?« Tu pa je možek že pristopil in me zaprosil za par čevljev. Zima je, blato in sneg, pravi. Čevlji pa taki... V tem mi že skuša v roko stisniti

zaničn novc za 20 vinarjev, za katerega se takrat že menda niti zemlja pri peku ni več dobila. Skoro bi se bil nasmejnal temu otročjemu poskusu podkupovanja, a vprašal sem ga resno, kaj neki misli. Začel se je opravičevati, da ni vedel, da je pri nas tak red. V Rusiji se baje spodobi mito za vsako uslugo. No, kakor čitamo, danes tam ni tako.

Nikdo me do takrat še ni poskušal podmititi. Ne rečem, da se mi kaka izdatna »vzjatka« ne bi prilegla; a s takimi malenkostmi le ne morem začeti. Bi presneto dolgo zbiral, da bi se kaj nabralo. Pridržal sem si ponižnega prestopnika ter ga vprašal, kdo, kaj in odkod. Zatrepetal je, ker je mislil, da bo sojen zavoljo podkupovanja. Jaz pa sem napisal listek za magacinerja in prosil, da bi mu ustregel. Prošnjo je bilo ustreženo in ponižni Kuzmá Mežnarček se mi je prišel predstaviti v zahvalit z novo »obuvjo«. Srečen je bil. Jaz sem bil ravno brez sluga. Ker sem videl, da je Kuzmá rojen suženj, sem ga hotel vzeti in imeti za človeka. Seveda je takoj pritrđil. Rahljal in pokrival je postelj, oskrboval je vodo, varil »kipatok« (krop) za čaj in še čevlje se je naučil čistiti. Sicer je pa posedal ob železni pečici in skrbel, da je bilo v sobi vedno toplo. Za vse to sem mu dajal včasih »dobavočnega hleba«, ker svojega ni imel dosti, in pa kako cigareto, ki jo je vedno šel pušit med svoje tovariše, da bi jim sirota imponiral.

Tako sva s Kuzmo životarila. Njemu se je včasih na glas senjalo o nepregledni stepi tam nekje na kraju božjega in on je bil večne toplote vesel, dočim so njegovi tovariši mrazovali. Včasih sem ga zalotil, kako je obračal in božal kako dopisnico, ki jih je bilo za ujetnike na kupe v naši pisarni, pa jim jih

nismo dostavili, ker ob nedostatku pomožnih moči nismo imeli dovolj pregleda, kam so se posamezniki razpršili. Nekoč pa sem Kuzmo zasačil, da je z dopisnicami netil ogenj v pečici. Oj, takrat sva imela šolo; kajti nagon sem bil ruske dijake-enoletnike, da bi raziskovali pošto in jo skušali spraviti po zapiskih na naslove. Posebnega uspeha res ni bilo, ker so iskali samo svoje reči in pa kaj za kakega znanca. A vendar se mi je smilila pošta, da bi jo dal kar tako uničiti. Kuzmá je bil silno žalosten in skesan, ko sem ga ukoril.

Zima je že jemala slovo, a Kuzmá je še vedno posedal pri peči in gledal, da je bilo toplo. Nekega dne se mi je zazdelo, da topli dih pomladi premočno hlidi v železno cev nad streho in da poganja dim in znani vonj pogorkih in sajah v barako. Mojemu opažanju je pritrđil tudi Kuzmá. Na vsem lepem sva dognala, da večno hladenje kuži zrak. Često odpiranje okna ni zaleglo. Čim je bilo zaprto, je že bil zopet smrad tu. Tesno sobo je polnila duševna atmosfera. Ze sem izrazil nakano, da nehamo kuriti, proti čemer pa je imel Kuzmá pomisleke. Tako sem se zamislil, kaj bi. Tiho sem razmišljal. Tu mi je prišlo veliko razodetje.

V sobi je bilo mirno, da si mogel čutiti gibanje zraka. In zdajci se mi je zazdelo, da nekaj šušti in šelesti. Prislunem in glej: Kuzma je polagoma spuščal balonček za balončkom. Kakor za poskus. Tako torej, to je dognanje. Ko je ravno spet startal z enim, zavpajem: »Kuzmá!« Tega se je mož tako ustrašil, da je po rezkem prasku odskočil s klopi in z vzklikom: »Ja vinovat« (jaz sem kriv) izginil iz sobe. Ker Kuzme le ni bilo od nikoder, sem ga šel iskat; izogibal se me

variš predsednik zborovanje z res iskrenim nagovorom. Po poročilu predsednika, tajnika, blaginika, arhivarja in nadzorstva, je tovariš predsednik prešel na drugo točko dnevnega reda, na sprejetje spremembe novih pravil, kar so zborovalci soglasno odobrili. Nato so sledile volitve novega odbora s sledečim izidom: **Predsednik** Vrstovšek Mihael, pos., Piršenberg; **I. podpredsednik** Molan Alojz, pos. sin, Globoko; **II. podpredsednik** Umek Vinčo, pos. sin, Bojsno; **tajnik** Podvinski Ivan, pos. sin, Blatno; **blaginik** Kržan Anton, pos., Globoko; **gospodar** in **arhivar** Grmovšek Franc, čevljar, Globoko; **odborniki**: Kostevc Ivan, pos. sin, Blatno, Dušič Jože, pos., Dolenjavas; Kostevc Martin, pos., Piršenberg; Bratanič Jože, pos., Piršenberg; Kržan Franc, pos., Globoko, Bošina Ivan, pos., Globoko, Kéhar Franc, pos. sin, Bojsno; Hriberšek Ivan, pos. sin, Bojsno; Gačnik Ivan, pos., Bojsno; Kene Jože, pos., Pavla vas; Petaničič Jože, poljed.; Dednjavas; Cvetko Antoin, poljed., Piršenberg; **Namestniki**: Kostevc Martin, pos., Blatno, Petaničič Ivan, pos. sin, Pišce; Ometzo Jože, pos., Pavlavas; Struč Ivan, mesar, Pišce; Veble Franc, pos., Pavlavas; Struč Anton, pos., Bojsno. **Nadzorni odbor**: Molan Jože, pos., Globoko; Podvinski Franc, pos., Blatno; Sotelšek Miha, pos., Blatno. **Delegat za banov. zbor**: Cizej Ivan, pos., Pavlavas; namestnik Kržan Franc, pos., Globoko, Nato je dobil besedo delegat O. I. O. tov. Franc Škrbec, ki je poročal o situaciji naše organizacije in bodril tovariše k skupnemu delu. Pri slučajnostih je tov. Franc Škrbec predlagal, da se ustanovi gospodarski odsek, kar je odbor vzel na znanje in se bo o tem razpravljalo na prihodnji seji. Nato se je tov. predsednik še enkrat zahvalil tov. Škrbcu za temeljit govor, kakor tudi vsem navzočim članom.

HRSUČA PRI LJUBLJANI. Prétéklo nedelo smo imeli redni občni zbor naše skupine, ki nosi ime Štepania vas, Bizovik in Hrušiča. Zbor je bil proti običaju letos zelo dobro obiskan. Vsa poročila so bila sprejeta soglasno z odobravanjem na znanje. Skupina je imela še stara pravila Zveze bojevnikov in je občni zbor sprejel nova pravila »Boja«. Od O. I. O. »Boja« je bil navzoč tov. Rozina Fran, ki je v temperamentnem govoru očrtal smernice »Boja« in zavrnil vse očitke, ki krožijo zadnje čase po časopisju. Zborovalci so ga nagradili z burnim aplavzom, posebej pa se mu je zahvalil še tov. Jovan. Pri volitvah je bil izvoljen po večini stari odbor s predsednikom tov. Hlebšem Francem na čelu, ki je tudi zaključil lepo uspehi zbor za zahvalo za udeležbo.

DOBREPOLJE. Na obč. zboru naše skupine bojevnikov, ki se je vršil v nedeljo dne 10. febr. 1935 ob 15. uri v cerkveni dvorani v Podgorici št. 33, se je spominjal tov. predsednik najprej blagopokojnega kralja Aleksandra in predlagal, da mu vsi zakličejo: »Slava!« Nato je obljubil zvestobo kralju Petru II. V kratkih besedah je potem obrazložil dejanje našega pokreta v ustanovnem letu, o naših gospodarskih težnjah, kakor tudi o političnem stanju v pretečenih štirih letih. Pri volitvah je bil za predsednika izvo-

ljen soglasno zopet tov. Drobnič Anton. Tudi izvolitev **upravnega odbora** je ostala ista kakor zadnjič: I. podpredsednik Goršič Jože, poslovodja, Podgorica, II. podpredsednik Novak Anton, pos., Mala vas, tajnik Babič Alojzij, pos., Bruhanja vas, blaginik Prelesnik Anton, pos., Videm, gospodar Erčulj Franc, pos., Zdenska vas. V **odbor** so bili izvoljeni sledeči tovariši: Prijatelj Joahim, pos., Kompolje, Steh Franc, pos., Cesta, Hren Franc, pos. sin, Podpeč, Bambič Franc, pos. sin, Poniške, Gačnik Franc, pos., Podgora, Kastelic Jože, pos., Zagorica, Vidmar Jože, čevljar, Bruhanja vas, Okorn Rudolf, pos., Vodice, Kastelic Anton, pos., Ilva gora, Grm Ludovik, pos. sin, Hočevje in **namestniki**: Šuštar Franc, pos., Podgorica, Novak Sanko, gost., Podgorica, Prijatelj Anton, pos., Videm. **Nadzorni odbor**: Samec Matija, pos., Kompolje, Jakič Anon, mizar, Podgorica, Indihar Mihael, pos., Cesta, Erčulj Franc, pos., Zagorica, Levstek Jože, pos., Zdenska vas. Nato predsednik obrazložil spremembo pravil in ob enem vpraša članstvo, če želi, da se prečitajo, kar pa članstvo odklanja in spremembo soglasno sprejme. Govoril je še predsednik občine Strnad Josip. Dasiravno so bila pota zasnežena, slabo vreme in mraz, je bilo navzočih nad 350 udeležencev. Tovariš Novak An-

ton je protestiral proti neopravičenim dopisom v »Domoljubu« in »Slovencu« ter obsojal neopravičene napade in nedostojno kritiko.

HRASTNIK. V nedeljo, 24. II. je sklicala naša skupina za tovariše z Dola članski sestanek, ki se je vršil po rani sv. maši na Dolu v zadrugi dvorani. Dasi se je sestanka udeležilo le članstvo iz Hrastnika, je bilo navzočih nad 100 mož, ki so z vso pozornostjo sledili zanimivim in temeljitim izvajanjem delegata O. I. O. tov. Šturma. V imenu trboveljske skupine je pozdravil zborovalce tov. Kuhar, nakar se je razčlenil podporni pravilnik, ki ga je od trboveljske prevzela tudi hrastniška skupina. Tov. Logar pa je pred očil zborovalcem nekoliko reminiscenc iz doneomejenega gospodstva slavnoznane JNS, ki je zlasti v našem kraju pustila občutne sledove v žepih davkoplačevalcev. Sestanek je lepo uspel ter tudi rodil sad — priglasilo se je zopet znatno število novih članov. Zgovoren dokaz, da je tov. Šturma prav trdil, ko izvajal, da je ljudstvo sito neplodnih in škodljivih strankarskih limonad a la JNS ter, da je pričakovati pozitivnih uspehov le v vrstah nadstrankarske in vsenarodne organizacije, kar je in ostane »Boji«.

Bojevniki z dežele govori

JNS-ARJEV NE MARAMO VEČ!

BIZELJSKO. Odkar se je pri nas ustanovila krajevna organizacija borcev, se marsikaj govori o njih. Večina občanov se je že prepričala, da je ta pokret neke vrste zdravilo, ki je potrebno nam vsem, ki smo duševno in finančno oboleli. To krivico in bolezen smo dobili za plačilo od voditeljev JNS, ki smo jih volili pri zadnjih volitvah. Zatoraj jih pri letošnjih volitvah odklanjamo, ker nečemo hoditi po potih, ki so nam jih kazali ta štiri minula leta in nas zapeljali v grozni gospodarski prepad. To bolezen hočemo isti zopet podaljšati, kar pa mi borci popolnoma odklanjamo. Dragi tovariši borci, razširjajte na vse strani naš pokret, pojdite med narod in razlagajte mu, da pride odrešenje, ko boste stopili vsi zavedni, pošteni ljudje in možje v našo bojevniško organizacijo. Le na ta način se povrnejo zopet boljši časi, ki jih vsi že nestrno čakamo. Dolžnost vsakega pravičnega in poštenega državljanja je, da se brez oklevanja pridruži nam borcem, ki smo edini na pravem potu v bodočnost. Hočemo se vestno boriti za pravice ljudstva in nastopiti proti onim, ki nam hočejo naše trpljenje še povečati. To je naša dolžnost, da ob letošnjih volitvah stojimo vsi trdno ob strani naše organizacije bojevnikov, da si tako priborimo vsi skupaj boljšo bodočnost. Odklanjajte vsako drugo stranko, ki ji je glavno, da glasove pobaše v žep, potem pa hajd na sejem, kdo da več. In tako so zmešetarili z nami, da smo od njihovih obljub dobili le ogromne davke in pa vsakdanje rubežni. Ali se jim naj zato še zahvalujemo za njihovo dobroto? Ne, nikakor ne, am-

pak napodimo jih, ko pridejo po glasove, kakor one, ki izpod kokoši jajca kradejo. Bodimo torej previdni, hrabri in pošteni za narod in za dom. — Borec za staro pravdo.

SE O PREKMURSKIH RAZMERAH.

Dovolite g. urednik, da Vam pišem nekaj reči o naših prekmurskih razmerah. — Pred nekaj leti se je godilo prekmurskemu kmetu dobro, pšenico je prodal za 250—300 Din; živino od 5000—10.000 Din, sedaj pa pšenico za Din 100; živino 1000—2000 Din kps. Državni davek je bil pred leti manjši, kot je pa sedaj. Pred par leti je bilo nekaj izrednega, ako se je pojavil eksekutor v vasi, sedaj je to nekaj vsakdanjega. Leta 1931., ko so bile poslanske volitve, so gospodje, kateri so kandidirali za poslance, obetali kmetu raj na zemlji. Narod je tedaj verjel, da bo izvoljeni narodni poslanec pomagal res samo kmetu. Minile so volitve, izvoljeni poslanec pa je na obljube pozabil. Sedaj, ko se bližajo spet poslanske volitve, pa pisarijo v časopisju o našem bivšem narodnem poslanecu iz sreza Murska Sobota, kako dobro je zastopal svoje ljudstvo v parlamentu. Sam g. bivši poslanec je razposlal na stotine pisem med narod, v katerih izjavlja, da zopet kandidira, in piše, kako je za kmeta delal in jih prosil in roti, naj volijo samo njega. Prekmurski kmet pa si je naložil tako obljubo, da takega kandidata, ki se sam hvali, ne bo volil, zlasti pa ne, ker je iz vrst JNS. Izvolil si bo poslanca iz kmečkih vrst, po možnosti takega, ki pripada organizaciji

»Boja«. Priporočamo tudi tovarišem po drugih srezih, da postavljajo in volijo samo take kandidate, ki so kmetjskega rodu in so člani »Boja«. Takim kandidatom želimo že danes zmago. Takega, kateri pripada JNS, pa ne bo volil več pošteni slovenski kmet.

Drugič več o naših prekmurskih razmerah.

Posestniški sin iz občine Vanča vas (Prekm.).

PETROVSKA.

Pogovarja se več navdušenih pristašev in strogih mož cenjene bivše stranke, ki je kar čez noč izginila: »Vse smo storili zanje in še niso zadovoljni, in naši poslanci, ali niso pokazali svojo zmoglost in ljubezen do slovenske zemlje, posebeno do našega petrovškega kraja.« — Tako je, pravi drugi, »še norišnico so nam postavili in mislim, da smemo biti ponosni nanjo.« Ker sem pravkar odložil iz rok »Prelom«, si mislim, prav imate, norišnico ste nam pa le postavili, saj bo še potrebna, če je že res 5000 kandidatov za poslanske stolčke...

Dopisi

IZ SOTLSKE DOLINE. V najjužnejšem delu dravske banovine ob reki Sotli in slcer od Bizeljskega, preko Kapel in Dobove, tja doli do izliva Sotle v reko Savo se razprostira takozvana sotlska dolina, ki je precej in čedalje bolj obljudena. Naseljenci te doline se že od nekaj bavijo z različnimi panogami kmetijstva. Pred svetovno vojno je tu svetela najbolj živinoreja, svinjereja, poljedelstvo in vinarstvo. Takrat je prebivalstvo precej pridelalo, za svoje pridelke pa, ker so bile cene nekoliko ustajene in gospodarski konjunkturi primerne, je tudi precej utržilo, in tako živelo človeka dostojno življenje. Med svetovno vojno so se razmere nekoliko poslabšale, ker je vojna odtegnila tudi tej zemlji najboljše delovne moči, a vendar se je za silo živelo. Povojno upanje, da se bodo gospodarske razmere od leta do leta zboljševale, se je na veliko začudenje ljudstva izjalovilo. Poseben v zadnjih letih so se po krivdi brezvestnih koruptnih in nesposobnih politikov razmere tako poslabšale, da ne more izhajati ne kmet, ne delavec in ne obrtnik. Poseben križev pot pa se je začel za tiste, ki so si bili najeli posojilo, ker radi pomankanja denarja in silni pocenitvi kmetijskih pridelkov na eni, ter povišanja in nasilnega izterjevanja davkov na drugi strani, na plačila dolgov niti ni misliti. Po dolgem razmotrivanju in vsestranskem ugibanju, kako izpeljati gospodarski voz iz tega obupnega položaja in na pobudo »Društva za razdolžitev lastnikov nepremičnin in ostalih dolžnikov«, ki obstoji v Zagrebu, se je v Brezicah iz vrst poštenih in delazmožnih bojevnikov ustanovil pripravljalni odbor za ustanovitev društva, podobnega onemu v Zagrebu, katerega svrha in namen je, pomagati kakorkoli zadolženim kmetom, obrtnikom, delavcem in trgovcem, da se po možnosti

je. Ko sem ga našel, je rekel, da ne more več nazaj, ker mu — toplota ne dene dobro. Vedel sem, da bom skoro odpoklican. Zato si nisem nobenega sluge več najel. Pomagal sem si nekoliko s tem in onim. Bili so vsi uslužni in zvesti. Izginilo mi ni nikoli nič. Kdor je hotel, je smel vedno ostajati s sobi. Samo to sem pač rekel vsakemu, da naj kljubuje — toploti.

IX.

LJUBEZEN GORI.

Pri Rusih v taborišču Harth pri Amstettenu sem imel v teku trinajst mesecev časa spoznavati mnoge narode carske Rusije in proučevati njihovo mišljenje in življenje. V rusko dušo poglobiti se, mi je bilo tem lažje, ker sem imel posla s korespondenco, ki je prihajala izpod cenzure. Težko mi je bilo, da so ljudje v Rusiji pisali nerodne in netočne naslove in često samo z grafitom. Zato so bile črke zabrisane in nečitljive, preden je prišla pošta preko Švedskega k nam. Hudo mi je bilo, ker so naši pisarji zanikrno delovali in se skoro nikoli niso brigali za to, da bi kakemu Rusu, ki ga ni bilo več na mestu, poslali pozdrav domovine. Razvidnost je bila površna in malomarna. Ruski dijaki in židovi, ki so opravljali posel, so po navadi izbirali svojo pošto, vse drugo pa so odpravili in puščali.

Tako se je dogodilo, da sem imel v svoji pisarni kupe spisov, samo izgubljeno pošto, klic srca k srcu, odmev mehke duše z doma v mrzli tujini trpečemu.

Te izgubljene dokaze ljubezni in prijateljstva sem včasih iskal med kupi. Če me je vezala na dom služba ali slabo vreme, sem izbiral bisere, ter se veselil z veselimi in

žalostil s trpečimi. Moj sluga, ponižni in vdan suženj Kuzmá, pa je kuril s pismi in dopisnicami pečico in varil čaj vkljub strogi prepovedi. Ko sem mu to sponesel, je z nemnim smehom trdil, da — ljubezen gori.

Da bi otel nekaj plamenov te ljubezni, sem si izbral pet dopisov, ki sem si je hranil za kakó prilžnost. Danes jih nimam več, a ker sem jih pozorno čital, jih podajem javnosti ne kot prepis ali prevod, ampak kot utis, ki sem ga imel. Evo jih: Mati piše sinu, sestra bratu, hčerka očetu, žena možu in kdo komu.

1.

»Ljubljeni moj sinko! Pozdrav od mene starice in ljubezen in srečo od gospoda Boga! Tebe ni. Kaj mi je začeti? Drugi pišejo, neki celo prihajajo domov, dasi bolni in pokvečeni. O Tebi pa ni nobenega glasu. Kako živiš? Timofej Jegorovič mi piše in pravi, da vojne še ne bo konec. Trpljenje je strašno... (tu je nekaj zabrisala cenzura) ... še kedaj. Sam dobri Bog in blažena Bogorodica in vsi sveti ugodniki naj se usmilijo Tebe in mene (cenzura) podpora od države. Vzdrami se, sinko moj zlati, oglasi se. Brez Tvoje pomoči mi ni živeti. Želim Ti mladega zdravja in skorega izbavljenja iz robstva. Tvoja bedna mati.«

2.

»Mili naš Ivan! Odkritega pisma, na katerem sem Ti za rojstvo Kristovo sporočila o smrti našega očeta, gotovo nisi prejel. Ovila nas je žalost. Naša matka žaluje za tremi. Ota ni več. Ti si nam izgubljen. Saša se je že priglasil v polku in odide skoro na pozicije, a batjuška pravi, da bodo pozvani (cenzura), ker Germanija in Avstrija (cenzura). Ostanemo same. Jaz šivam nekoliko doma, nekaj pa hodim k Antonovim, saj veš, na

delo. Pa kaj bo to, tisti rublji. Pojdem delat municijo; tam bo bolje... (cenzura). Pozdravlja Te za mater in sebe Dunja.«

3.

»Dragi oče! Tvoje pismo nas je hudo razveselilo. Mami je že skoro dobro. Raduje se, da si našel sebi primeren posel. Nam še ne gre preslabo. Prodati ne mislimo ničesar. Jefim Grigorovič je plačal dolg in če dobimo še podporo, še pojde nekako. Afanas se dobro uči. Sonja tudi napreduje. Osip Timofejevič, namreč Fomin, je padel. Poslali so s fronte v robcu povezan nožek, denarnico in nekaj srebra, nekoliko pisem, notes, zavetno sliko; to je vse, kar je ostalo. Ej, Bože! Mislili smo, da ubožica znori. Saj si še bil tu, ko sta se vzela. Piši, piši; saj vedno dobivamo. Pisala bi kaj več, pa saj veš... Od nas vseh pozdrave in dobre želje! Olga.«

4.

»Ljubi moj soprog in prijatelj! Mislim, da ne dobivaš ničesar od mene. Pa pišem sedaj na kratko: Pravijo, da ni dobro veliko pisati (cenzura). Vest, da si naznačen v transport za Tirole, sem dobila za svečnico. Samo da si zdrav. Pri nas (cenzura). Čudim se, da samo misliš, da je res, kar ti je nekdo pisal. Ta ni naš prijatelj. Saj me vendar poznaš. Luka je pri krojaču Sosnovskem, kaj bi pa z Nuško? Bodi zdrav, miren, pa pridi skoro. Daj Bože, da bi ta bilo! Tvoja zvesta žena.«

5.

»Spoštovani Peter Nikolajevič! Čudno se mi je zdelo, da doslej od Vas še nisem dobila nobenega poročila, ko sem vendar slišala, da ste drugam že pisali. Priznati moram, da sem mislila večkrat na Vas, da, prav

često, vsak dan, odkrito rečem, da vedno. Ne mislite, da se šalim ali morda celo hlinim. Ne, tako podla nisem, dasi ste včasih pravili, da v meni ni ne duše ne srca. To me je strašno bolelo. Dragi Peter! Ko se je bilo dogodilo med nama tisto, da sem Vas zavrгла, oziroma odklonila, nisem bila več mirna. Mislija sem, mogoče pa Vaše besede niso iskrene in premišljene. Pa veste, nekaj ženske komedije je tudi pri takih rečeh. Oh kako me je iznenadilo vse! Zadnji dan, v polni opremi; kdo bi verjel taki vihri? Zdaj mi je pokazal Foma Kuzmič Vaše pismo, v katerem ste meni, posvetili tisti stavek, Peter, oprostite mi moje ravnanje! Ni bila brezčnost do Vas, niti omalovaževanje, Vaše osebe. Saj veste; komu pa danes še naj takole ubogo dekletje verjame? Želim samo, da bi ostali še tistih misli in se skoro vrnili. Vem, da Vam ne gre slabo. Svoboda seveda je zlata. Kaj ko bi si našli inženjerskega dela v kaki tvornici? Tudi Nemci in Avstrijci delajo pri nas. Tu je vse po starem. Jaz sem sedaj že drugo leto učiteljica. Zadovoljna sem, zlasti ker sem kar doma. Oprostite mi, prosim, čisto drugačna bom. Pozdravlja Vas od srca in želi skorega svidenja vsa Vaša Katjuša Ivanovna Tverska.«

Mene je zanimalo, kaj je s »poručnikom« Petrom Nikolajevičem. Hotel sem mu dostaviti pismo. Osebnost sem dognal, da je bil že pred pol leta premeščen v drugo taborišče. Od tam mi je tovariš prevodčik (tolmač) sporočil, da kaže sled za njim na Ogrsko. Pisali smo tudi tja in od tam je došel odgovor, da je Rus umrl pred dobrim mesecem. Kdo ga je umoril? Kruta vojna ali ti, ljubljeni Katjuša Ivanovna Tverska?

(Dalje sledi.)

»Prelomov« abecednik

Še o volitvah v narodno skupščino

osamosvoje in izkopljejo iz dolgov. Omenjeni pripravljajni odbor je sestavil tozadevna pravila in jih predložil nadzorni oblasti v potrdilo. Ta pravila si je nar. poslanec g. Urek Ivan iz Globokega, kakor je na shodu dne 19. jan. 1935 sam izjavil, — ogle dal in so ga po mnenju tukajšnjih opazovalcev najbrž vzbudila iz političnega spanja. Poznavalci političnega gibanja v brežiškem okraju so prepričani, da bi se g. Ureku odrekli njegovi najboljši tovariši in prijatelji, če bi tudi on ne osnoval podobne organizacije; in tako se je mož po vzgladu bojevnikov vrgel na delo in za dne 19. jan. 1935 sklical shod v Brežicah.

Tega shoda so se udeležili tudi nekateri tovariši iz že ustanovljenega pripravljajnega odbora, obvestili g. poslance Ureka in druge navzoče o svojem delu, da so takozvane predpriprave že gotove, ter povabili navzočne na sodelovanje; še posebej so povabili g. poslance, na kar pa g. Urek ni pristal.

Tovariši kmetje, delavci in obrtniki — zapomnite si to. Kadar bo g. poslanec Urek poslal k vam svoje agitatorje, ki bi vas nagovarjali za pristop v podobno društvo, ki ga bo vodil on, jim odgovorite tako, kakor je g. Urek odgovoril nam.

Bodite prepričani, da nas iz današnjega močvirja moralne in gospodarske propasti ne bo rešil niti g. poslanec Urek niti njegovo društvo, ampak le sveži in pogumni pokret borcev, kjer se zbira ves pošten narod.

KRANJSKA GORA. Pri nas je zima, pri nas je sneg, pri nas je mraz!... Toda kljub temu, kakor vidite, g. urednik, nam še ni doslej zamrznilo črnilo. Nasprotno, zagotoviti vas moram, da tukajšnji bojevniki ne spimo, marveč se tako gibljemo, kot živahne ribice pod ledeno gladno... Ne bojimo se sitnihi komarjev in nedolžnih pijavk še manj pa gagačjih škaf. 10. t. m. smo uprizorili v tuk. »Ljudskem domu« veseloligro »Stari grešni«, ki nam je v moralnem oziru še precej dobro izpadla. Le kar se tiče obiska, ni bilo ravno zadovoljivo, to pa le radi tega, ker se pri nas igra skoro sleherni nedeljo in ker vlada med ljudstvom kriza, kriza. V splošnem pa moramo biti s svojim prvim gledališkim uspehom zadovoljni, saj so se vsi naši igralci in to brez izjeme, kar najbolj potrudili, da podajo občinstvu najboljše. Ob isti priliki se moramo bojevniki tudi najiskrenejše zahvaliti za vso ljubeznivo naklonjenost, ki nam je izkazala tuk. pevsko in glasbeno društvo »Cecilija« ter se ji tudi kar najtopleje priporočamo že v naprej. 24. t. m. ob 11. uri se vrši I. redni letni občni zbor tuk. »Boja«, in sicer v restavraciji g. Teodorja Pristavca, na katerega vabimo vse naše članstvo.

VELENJSKA KOTLINA. Nič veselega nimamo sporočiti ostalim tovarišem — vendar nismo še čisto obupani, odkar je razprostrl »Boj« tudi nad našo zeleno kotlino svoja krila. Razmahnili bi se radi, toda denarja nimamo. Že dva meseca smo ostali brez plače, ki smo jo v rudniku zaslužili — drugje pa tudi ni zaslužka. Večkrat beremo o delavskih razmerah v srbskih rudnikih — pa se nam zdi, da smo vsaj toliko na boljšem, ker nam dolguje uglednejši podjetnik. Toda to je bore majhna prednost. — O naših občinskih razmerah pisati ne moremo, ker je tega preveč; razumljivo pa nam je vesplošno olajšanje duhov po domovini, ki imajo sedaj trohico upanja v boljše čase. Tudi mi stopamo skupaj, da nas odločilni trenutek dobi pripravljene — združeni z našimi tovariši imamo več upanja na izboljšanje. V naših dušah pa je trdno zapisano vse, kar oglašuje »Boj« — in zato morete ostali naši tovariši računati tudi z nami, čeprav o nas redko slišite. Tudi naša kotlina živi v »Boju«.

CERKLJE PRI KRANJU. Kakor se čuje in čita, je naš »Boj« precej močna organizacija v Sloveniji. Tudi v Cerkljah je! Naša organizacija šteje nad 200 članov, kar je prav lepo število napram drugim tukajšnjim organizacijam. Pa se bomo še pomnožili. Razume se, da so nas nekateri zelo črtili, vendar smo le oživeli. Na dan novega leta smo uprizorili Vombergarjevo dramo »Vrnitev« ob nabitno polni dvorani. Radi takih prireditvev in podobnih po vsej Sloveniji smo Cerkljani prepričani, da našemu »Boju« zaenkrat še ne bo treba slikati nagrobnega spomenika, tem manj pa seveda še postaviti ga, kakor ga nekaterim sedaj postavljajo. Pravijo in pišejo, da bomo bojevniki zbežali in pustili generale same brez vojske. O ne, to ni res. »Jutro« je pisalo 22. II. t. l., da smo doživeli prelom; hvala Bogu, takega že še ne, kot jutrovcu. Ako pri nas enega ali dva izključimo, jih pa na drugi strani to ali pa še več pristopi. Je že

Drobni oglasi

Sveže najfineše norveško ribje olje iz lekarne dr. G. Piccolija v Ljubljani se priporoča bledim in slabotnim osebam.

Že zadnjič smo na kratko povedali, kako bomo volili 5. maja. Sedaj pa moramo to volilno postopanje bolj podrobno razložiti.

Ker je že potekel reklamacijski rok za vpis v volilne imenike, lahko na kratko povemo, da ima pravico voliti vsak, kdor je vpisan v volilni imenik. Volilni odbor mora dovoliti vsakemu, kdor je vpisan v volilni imenik, da voli, če tudi ne bi imel po zakonu pravice voliti. Kdo pa sme biti poslanec, nas ne briga, in kdor hoče kandidirati, naj si sam kupi volilni zakon in naj to vprašanje preštudira. Kajti vsak naš bodoči poslanec mora razumeti besedilo zakona in ga tudi pravilno tolmačiti: Poslanci, ki bi ne znali tolmačiti zakonov, bi bili zelo slabi poslanci in bi bilo za nas boljše, da jih ne bi imeli.

Zanimajo nas kandidatne liste. Po našem zakonu se postavljajo tako zvane državne kandidatne liste. To pomeni, da mora kaka stranka ali kaka skupina ljudi postaviti kandidate po vseh upravnih srezih (poglavarstvih) v vsej državi. Zato je sestava državne kandidatne liste zelo težka stvar. Postaviti je treba na vsaki taki državni listi najmanj 368 kandidatov. Če pristejemo pa še tiste osebe, ki bi želele kandidirati, potem si lahko predstavimo, koliko oseb leta okrog onega, ki sestavlja državno kandidatno listo. Seveda ne morejo priti vsi kandidature-željni na tako listo. Zato ima sestavljalca take liste veliko izbero, toda tudi tu velja pravilo, da je mnogo poklicanih, a malo izvoljenih.

Koliko bo takih državnih kandidatnih list, še ne vemo danes. Prav gotovo bo ena, mogoče pa bodo dve ali pa celo tri. To je še vse v božjih rokah. Gotovo je tudi to, da bomo na Štajerskem izvolili skupaj 15 kandidatov, na Kranjskem pa 14. Koliko oseb pa bo v dravski banovini kandidiralo, danes še tudi ne vemo.

Štajersko volilno okrožje, ki nosi št. 1, bo izvolilo svoje poslance v naslednjih upravnih srezih: Celje, Dolnja Lendava, Gornji grad, Konjice, Ljutomer, mariborski levi breg, mariborski desni breg, Murska Sobota, Prevalje, Ptuj, Slovenjgradec, Šmarje pri Jelšah, Brežice in Laško. Mariborski levi breg voli dva poslance, vsi ostali pa po enega za ves srez. Tako dobimo število 15.

Kranjsko volilno okrožje št. 2 pa bo izvolilo svoje poslance v naslednjih srezih: Črnomelj, Metlika, Kamnik, Kočevje, Kranj, Krško, Litija, Logatec, Radovljica, ljubljanska okolica, Novo mesto in mesto Ljubljana. Vsak tak srez izvoli po enega poslanca, dočim volijo mesto Ljubljana in srez ljubljanska okolica vsak po dva poslance. Tako dobimo 14 poslancev.

Državna kandidatna lista bo morala obsegati poleg nosilca državne liste tudi za vsak zgoraj imenovani upravni srez po najmanj enega kandidata oziroma v mestu Ljubljani, ljubljanski okolici in v srezu mariborski levi breg pa po dva kandidata najmanj.

Če bo postavljenih več državnih kandidatnih list, bo morala vsaka od njih zopet postaviti kandidate za vse omenjene srece. Ker bodo prav kmalu začeli že nabirati podpise za take državne kandidatne liste, moramo povedati, kako izgleda taka državna kandidatna lista. Na čelu take liste je treba označiti dan volitev. Nato pride ime, poklic in bivališče nosilca državne kandidatne liste. Govori se, da bo prav gotovo nosilec take državne kandidatne liste naš ministrski predsednik Jevtič. Za druge nosilce takih državnih kandidatnih list se danes še ne ve, ker se take stvari dolgo časa in na tihem kuhajo. Pod imenom nosilca državne kandidatne liste označijo ime, poklic in bivališče kandidatov za vse volilne enote v državi. Teh imen bo torej skupaj 369 na vsaki državni kandidatni listi. Kmalu bi pozabili na namestnike poslancev! Vsak kandidat mora namreč imeti tudi svojega namestnika, ki bi stopil v slučaju potrebe na njegovo mesto in da ne bo treba zato pred potekom dobe zasedanja narodne skupščine razpisovati novih volitev samo za enega poslanca. Zato mora pa priti na državno kandidatno listo pod ime vsakega kandidata še ime njegovega namestnika. Da bo ta lista še daljša, je treba nanjo napisati pod imena nosilca liste, sreskih kandidatov in njih namestnikov še imena dveh predstavnikov te liste za glavni volilni odbor, ki je v Beogradu, in dveh njiju namestnikov, kakor tudi imeni po enega predstavnika in po enega njegovega namestnika za volišča.

Tako sestavljeno listo predloži najmanj po 30 predlagateljev, ki so volilci, iz vsakega upravnega sreza izmed polovice skupnega števila upravnih

tako v našem »Boju«, da se moramo bojevati na vse strani! Kar se pa tiče političnega vprašanja pri boricah, naj pa JNS-arje prav nič ne skrbi. Njih prav gotovo ne bomo volili. — Še nekaj o naši šoli. Zaenkrat samo pripominjamo, da naj šola služi za šolski pouk, ne pa za sestanke JNS in kot zbirališče raznih drugih društev. Merodajne opozarjamo, naj napravijo temu početju konec.

srezov v celi državi, in morajo biti ti upravni srezi podeljeni na 6 banovin. Iz tega vidimo, koliko dela je treba, preden se sestavi taka volilna državna kandidatna lista. Če ne bi predlagalo v najmanj eni polovici vseh upravnih srezov v državi po najmanj 30 oseb take kandidatne liste, bi bila ta lista neveljavna in bi je kasacijsko sodišče v Beogradu ne potrdilo. Kakor rečeno, pa morajo biti vsi taki predlagatelji tudi vpisani v volilnih imenikih, in morajo sestavljalci take liste paziti, da samo taki volilci podpišejo kandidatno listo. Ker bi se pa lahko smatral kak podpis za neveljavnega, zato se iz previdnosti še vedno daje podpisati tako listo več kot 30 volilcem. Vendar ni treba, da bi bili ti podpisi od sodišča overčljivi, kakor se je zahtevalo v prejšnjem zakonu. Zato pa sme vsak volilec protestirati proti temu, če ga je kdo drug podpisal na kandidatni listi. Drugi pa nimajo pravice nastopiti proti takim lažnim podpisom. Namesto predlagateljev sme pa tudi kdo drugi podpisati z njihovim pristankom, vendar se mora tak pisec tudi sam podpisati. Zato pa mora sresko sodišče potrditi samo to, da so dotični podpisniki predlagane liste vpisani v volilnem imeniku.

Sodišče pošlje potem vse te državne kandidatne liste z izjavami kandidatov in njih namestnikov, da sprejmejo kandidaturu, kasacijskemu sodišču v Beograd v potrditev.

Doma in na tujem

Lakner in Pančur sta bila 25. t. m. obešana v Mariboru. Oba sta se pred smrtjo spokorila s svetom in prejela zadnjo popotnico. Zlatica Lakner se je skesal svojega mladega, a vendar tako burnega življenja in se z ginljivim pismom poslovil od svoje matere.

334.000 je slovenskih izseljencev, ki žive raztreseni po vsem svetu. Največ jih je v Združenih državah Severne Amerike, kjer jih živi četrt milijona. Izseljensko vprašanje je naša največja narodna rana.

3800 reklamacij je bilo v Ljubljani glede volivnega imenika. Pri volitvah 5. maja bo v Ljubljani nad 18.000 volivcev.

Skala se je utrgala nad Globevnikovo kajžo v vasi Zagrad pri Radečah. Hiša je skoraj porušena, pri nesreči pa je bila hudo ranjena tudi mati družine.

Za novega ljubljanskega župana je bil imenovan bivši senator g. dr. Vladimir Ravnihar.

Slavni švedski raziskovalec Sven Hedin, ki je raziskal skoraj vso srednjo Azijo, je praznoval te dni 70 letnico svojega človeštvu tako koristnega življenja. Kljub visoki starosti pa se Sven Hedin v kratkem poda s »Zeppelinom« v Brazilijo, kjer bo raziskoval tamkajšnje pragozdove.

80 metrov bo visok spomenik, ki ga bodo postavili Mussoliniju na hribu Monte Maio pri Rimu. Ducejeva glava bo velika kakor trinadstropna hiša. — Porabili bodo kajpada na vagonih cementa in drugega gradbenega materiala.

Habsburžanov je še na kupe. Pretekli teden je prvič po vojni dunajska mestna občina priredila svoj predpustni bal. Češkoslovaško po-

MOŠKA OBLAČILA PO MERI in IZ-GOTOVLJENA, v veliki izbiri, — najcenejše pri Jos. Rojina, Ljubljana.

slaništvu se tega bala ni udeležilo in je poslalo časopisju komunike, v katerem pravi, da se ni udeležilo prireditve zaradi tega, ker je bilo nanjo povabljenih tudi 65 raznih habsburških princiev.

Objave

PETROVCE. Na pustno nedeljo, 3. marca priredi prosvetni odsek tukajšnje skupine bojevnikov nadvse zabavno burko s petjem v 3. dejanjih »Družnica mojstra Čoka«. Po igri bo prosta zabava. Prijatelji iskrenega veselja so prisrčno vabljeni!

Ustanovni občni zbor »Boja« v Velikih Pi-rešnih se vrši dne 3. marca 1935 ob 15. uri v Gasilnem domu. Deleгатje iz Celja: Gradišnik, Hočevnar.

Vinska razstava in sejem v Ljutomeru.

Kakor je bilo že objavljeno, priredi Vinarska podružnica v Ljutomeru dne 12. marca t. l. vinski sejem in razstavo vina v gostilni g. Resnika v Ljutomeru.

Vabijo se bližnji in daljni prijatelji naših vinskih goric, da to prireditve posetijo. Na poskušnjo bodo prvovrstna vina iz ljutomersko-ormoškega, gornjeradganskega in štrigovskega okoliša. Otvoritev bo ob 9. uri dopoldne.

Oni vinogradniki, ki se še niso prijavi, a želijo razstaviti svoje vino, naj se prijavi pismeno ali ustmeno v pisarni mestne občine Ljutomer, vsaj do 7. marca t. l., da lahko damo pravočasno tiskati katalog.

Polovična vožnja po železnici je zaprosena.

V »Prelomu« št. 7 z dne 14. februarja t. l. se je v listi odbora krajevnne skupine Celje vrnila pomota in se mora pravilno glasiti takole: II. podpredsednik Hočevnar Mirko, odvetnik, III. podpredsednik Pišek Jože, kmet, Medlog.

DEŽNIKE NOGAVICE

na drobno in na debelo kupite najugodnejše v tovarni

JOSIP VIDMAR

Ljubljana

Pred Škofijo 19
podruž.: Prešernova ul. 20

Beograd

Kralja Milana 13

Zagreb

Jurističeva ul. 8

Barve, lake, firnež in vse v slikarsko in pleskarsko stroko spadajoče predmete nudi najugodnejše in v prvovrstni kvaliteti

»Lustra«, V. Laznik, Ljubljana

Gospodarska cesta 8 (poleg Slamiča), telefon št. 27-53

Člani »Boja« s člansko izkaznico, posoben popust!

SLAVIJA

zavaruje

izplačilo kapitala ob dožitju starosti in ob smrti, ter proti škodam požara, vloma, toče, strele, odgovornosti pred zakonom, telesnega pohabljenja, avtomobilskih nesreč, nesreč na železnicah, pri sportu itd.

Centrala v Ljubljani, Gosposka ulica 12, telefon št. 2176 in 2276

Naslov: »SLAVIJA«, jugoslovanska zavarovalna banka v Ljubljani

Podružnice in zastopstva po vsej državi